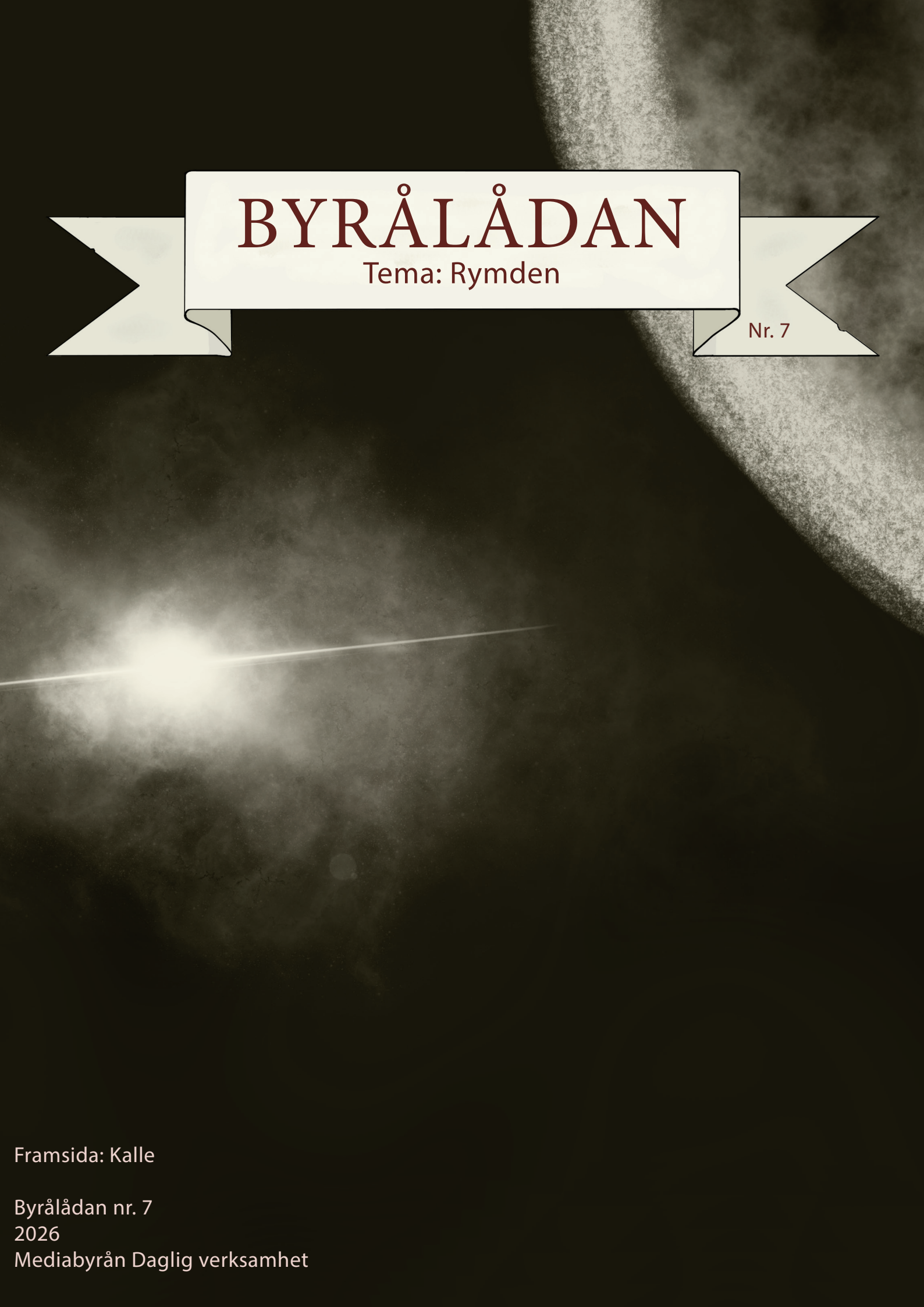

BYRÅLÅDAN

Tema: Rymden

Nr. 7

Framsida: Kalle

Byrålådan nr. 7
2026
Mediabyrån Daglig verksamhet

Byrålådan nr. 7
2026
Mediabyrån Daglig verksamhet

Innehåll

4 LILO & STITCH

8 ONSALA RYMDOBSERVATORIUM

10 KONST I RYMDÅLDERN

12 NO MAN´S SKY

14 VINTERGATAN

16 RYMDTORGET

28 ANIARA

30 FOTBOLLS-VM 2026

34 MUSIKTIPS RYMDLÅTAR

37 SIKTA MOT STJÄRNORNA

50 MÅNKATTERNA

56 SVERIGES FÖRSTA ASTRONAUT

58 SUNLESS SKIES

66 RYMDFAKTA MED KAPTEN KOMET

74 SVARTA HÅL

76 MYTOLOGISIDORNA MED SEBASTIAN

82 KLOCKRENT MED KALLE OCH OLIVER

86 JUL I GRANKÖPING

LILO & STITCH

ANTON JÄMFÖR ORIGINALFILMEN LILO & STITCH FRÅN 2002 MED NYA FILMEN FRÅN 2025.

Lilo & Stitch producerade av Walt Disney Company.

Handling
Filmen handlar om den hawaiianska flickan Lilo. Lilo är ensam och önskar sig en hundvalp. En dag träffar hon på Stitch som har rymt från en annan planet. Stitch och Lilo blir vänner. Lilo får lära sig att ”ohana” betyder hawaiianska familjetraditioner. Det händer mycket bus.

Skådespelare
Stitch spelas av samma person i båda filmerna, av röstskådespelaren Chris Sanders. Lilo spelas av Daveight Chase i filmen från 2002 men hon lever inte längre. Lilo spelas i nya filmen av Maia Kealoha.

Anton jämför filmerna
Den första Lilo & Stitch är animerad och den nya är både en spelfilm och datoranimerad. Jag tycker den animerade från 2002 är bäst för jag tycker bäst om originalfilmer.
Karaktären Lilo är ganska lik i båda filmerna men Lilo är lite busigare i första filmen.
Färgen på Stitch är lite starkare blå i originalfilmen. I nya filmen är Stitch ljusblå och det tycker jag är finare.
Karaktären kapten Gantu som är elak finns inte kvar i nya filmen. Karaktären Jumba har i stället blivit elak i den nya filmen.
Det är nya scener i spelfilmen. De är roliga.
Slutet är annorlunda i nya filmen, men jag kommer inte berätta vad det är. Du får se filmerna!

Betyg

Lilo & Stitch från 2002 får 4 av 5 Stitch.

Lilo & Stitch från 2025 får 3,5 av 5 Stitch.

Källor:
Wikipedia och People

„Färgen på Stitch är lite starkare blå i originalfilmen. I nya filmen är Stitch ljusblå och det tycker jag är finare. “

LILO & STITCH FRÅN 2002 FÅR BETYGET 4 AV 5

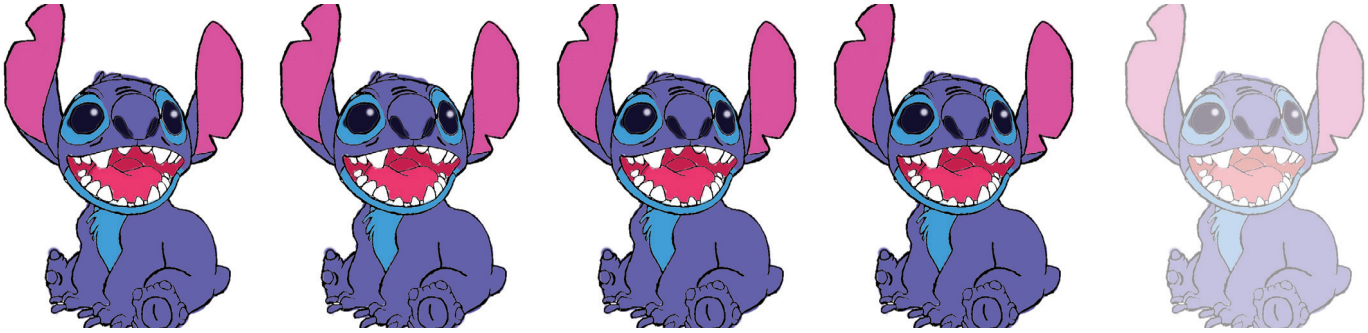

LILO & STITCH FRÅN 2025 FÅR BETYGET 3,5 AV 5

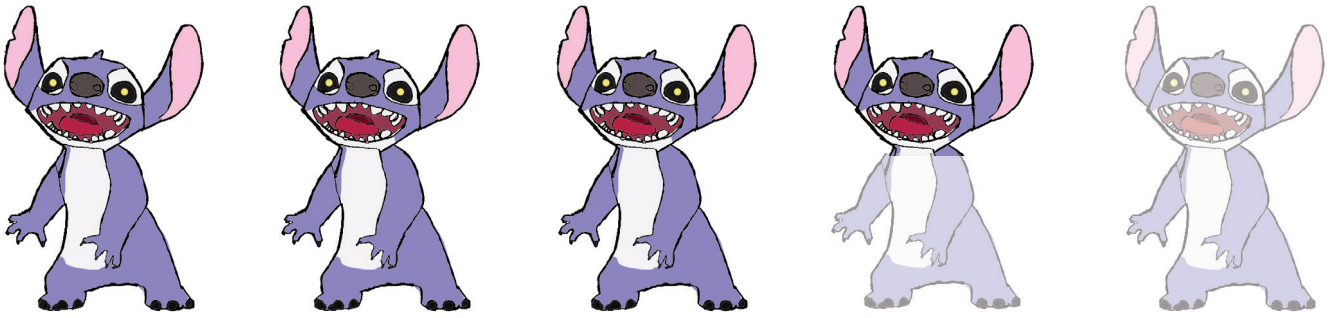

ILLUSTRATIONER: ANTON

LILO & STITCH FRÅN 2002

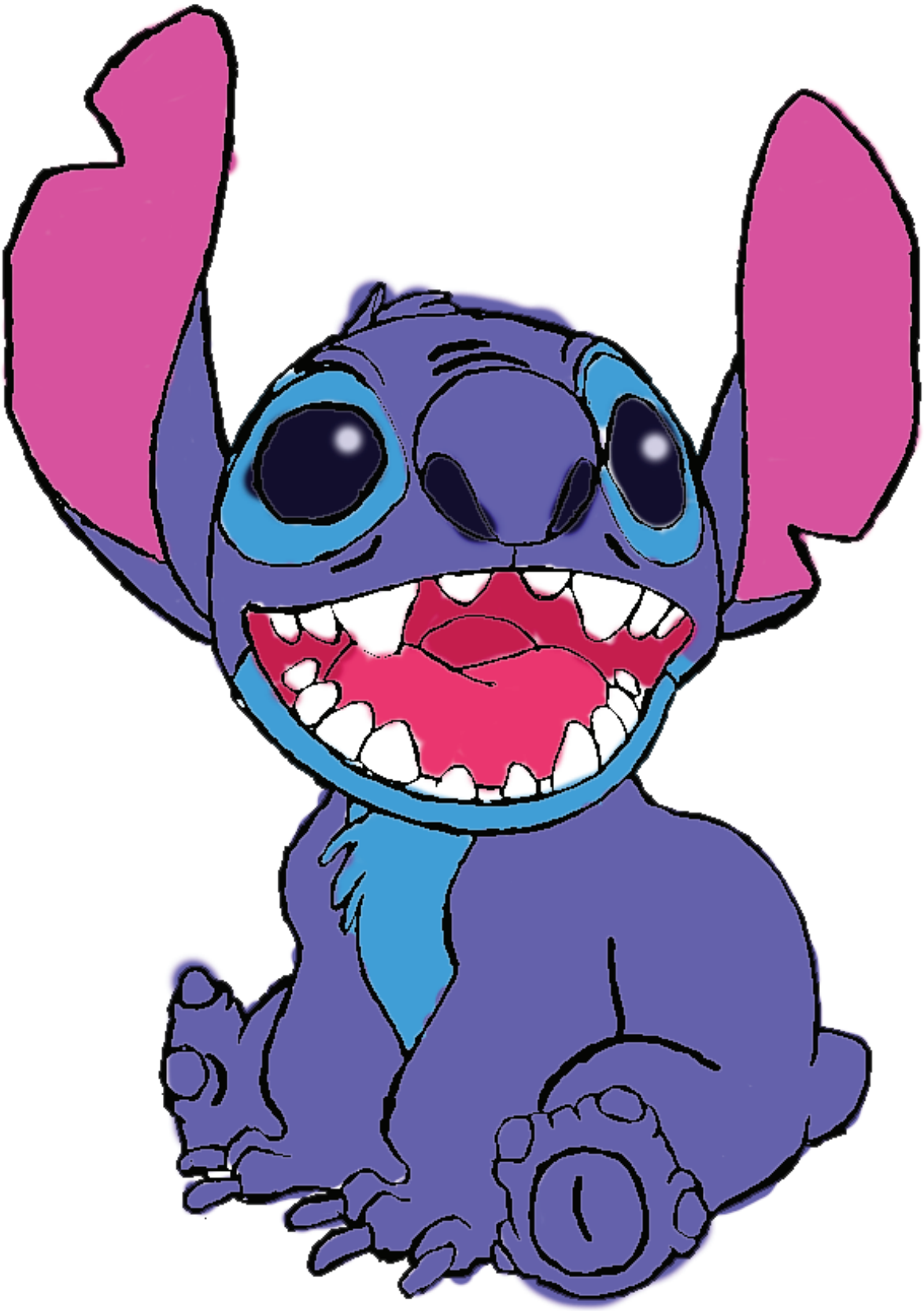

ILLUSTRATION: ANTON

LILO & STITCH FRÅN 2025

ILLUSTRATION: ANTON

ONSALA RYMDOBSERVATORIUM

BARA 45 KILOMOMETER FRÅN GÖTEBORG STUDERAR FORSKARE RYMDEN

Onsala rymdobservatorium grundades 1949 av fysikern Olof Rydbeck.

Onsala rymdobservatorium ligger utanför Kungsbacka, cirka 45 kilometer söder om Göteborg.

På Onsala rymdobservatorium finns det bland annat teleskop, ett 20-metersteleskop och ett 25-metersteleskop. Med teleskop kan man lyssna på radiovågor från rymden och studera stjärnbildning.

Onsala rymdobservatorium drivs av Chalmers. Chalmers har fått 154 miljoner kronor av Vetenskapsrådet för att kunna forska mer om svarta hål, mörk materia och livets ursprung.

Onsala rymdobservatorium har flera internationella samarbeten bland annat med Event Horizon Telescope, Alma, Ska, Apex och European VLBI Network.

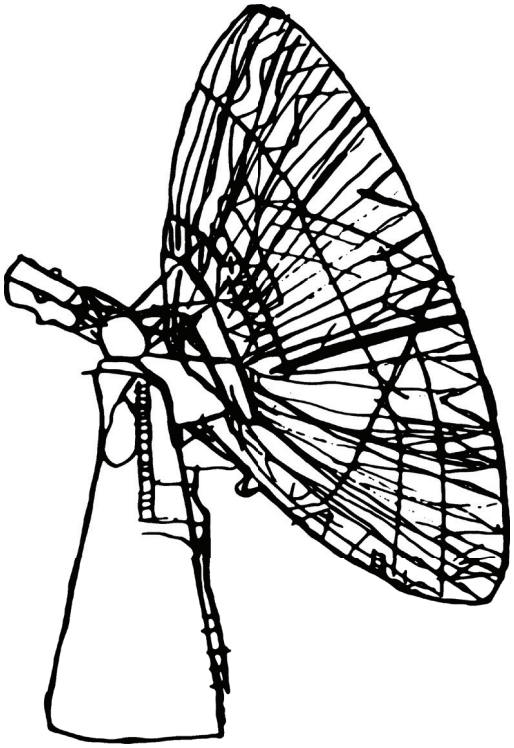

Anton

Källor:

SVT Nyheter och Onsala rymdobservatorium

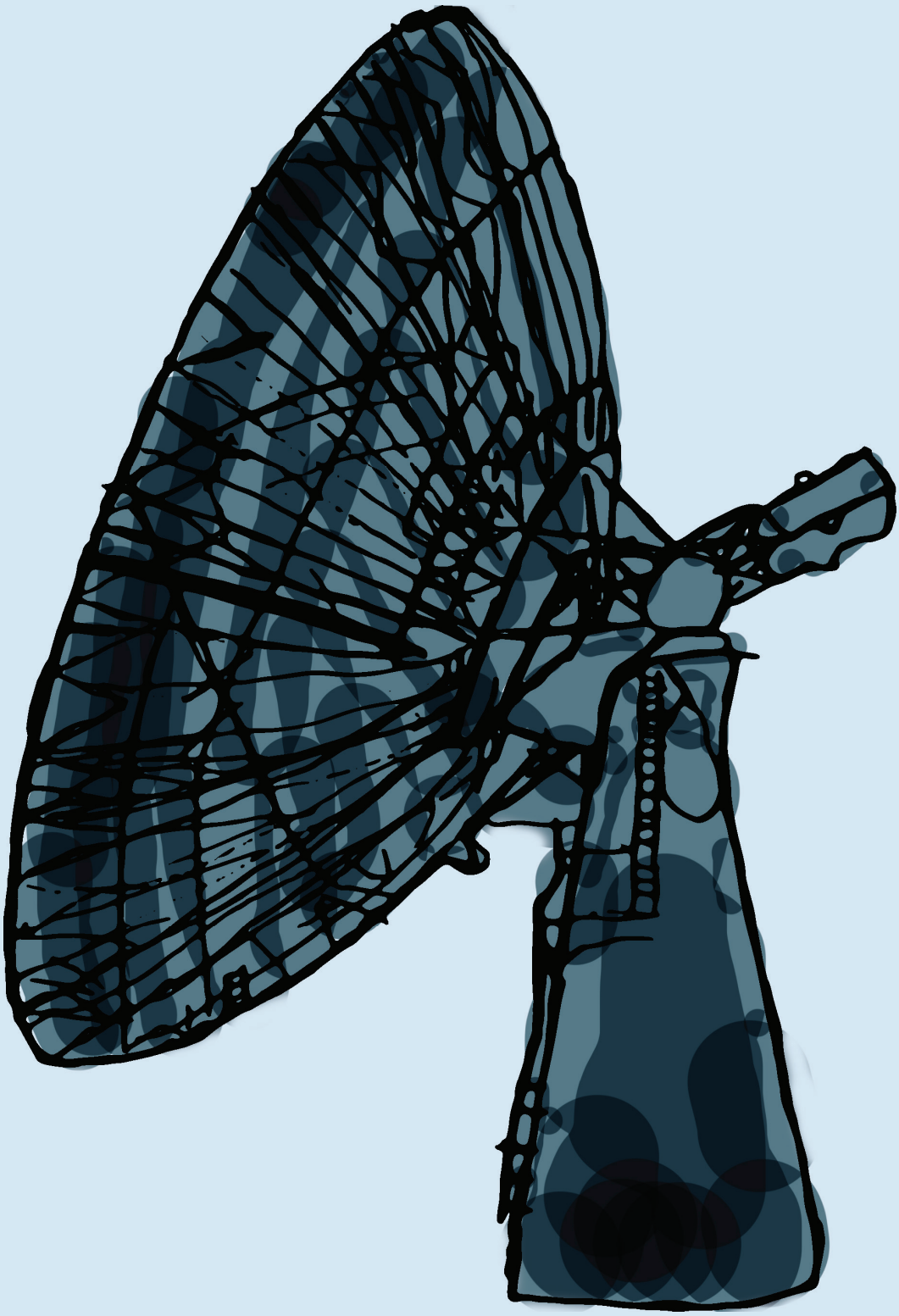

ILLUSTRATION:
ANTON

KONST I RYMDÅLDERN

Den här perioden kallades för Rymdåldern och startade med att rymdraketen Sputnik sköts upp i rymden 1957.

Eddie Figge föddes som Edith Katarina Gustafsson 1904 och dog 2003 i Stockholm.

Eddie Figge började konstskola när hon var 35 år gammal.

Innan jobbade hon som kabaré- och revyartist i nästan 20 år.

Det var konstnären Roland Kempe som 1939 uppmuntrade henne att börja med måleri. Eddie beklagar sig att hon inte kan måla. Och då säger Roland ” Hur kan du veta det, du har aldrig försökt? ” och det var då hon satte i gång och målade på riktigt.

Eddie Figge hade ett stort intresse för astronomi och universum. Några av konstverken heter Rymdrummet och Drömmen om rymden.

Den här perioden kallades för Rymdåldern och startade med att rymdraketen Sputnik sköts upp i rymden 1957.

Verken är ofta målade med lager-på-lager-teknik, hon använder en eller två färger och metallfolie eller snören som fästs målarduken. Eddie målade ofta spontant och inspirerades ofta av rymdens mysterier.

Eddie Figge målade 1968 en rad skisser som hon kallade Rymd-trevare som skulle bli en muralmålning på Televerkets centralförvaltning. Konstverket utfördes aldrig som muralmålning i sin helhet, men skisserna går att se på Skissernas muséum i Stockholm.

Emir

Källor:
skbl.se - Edit (Eddie) Katarina Figge
Eddie Figge – Wikipedia

„ Eddie beklagar sig att hon inte kan måla. Och då säger Roland ” Hur kan du veta det, du har aldrig försökt?... ”

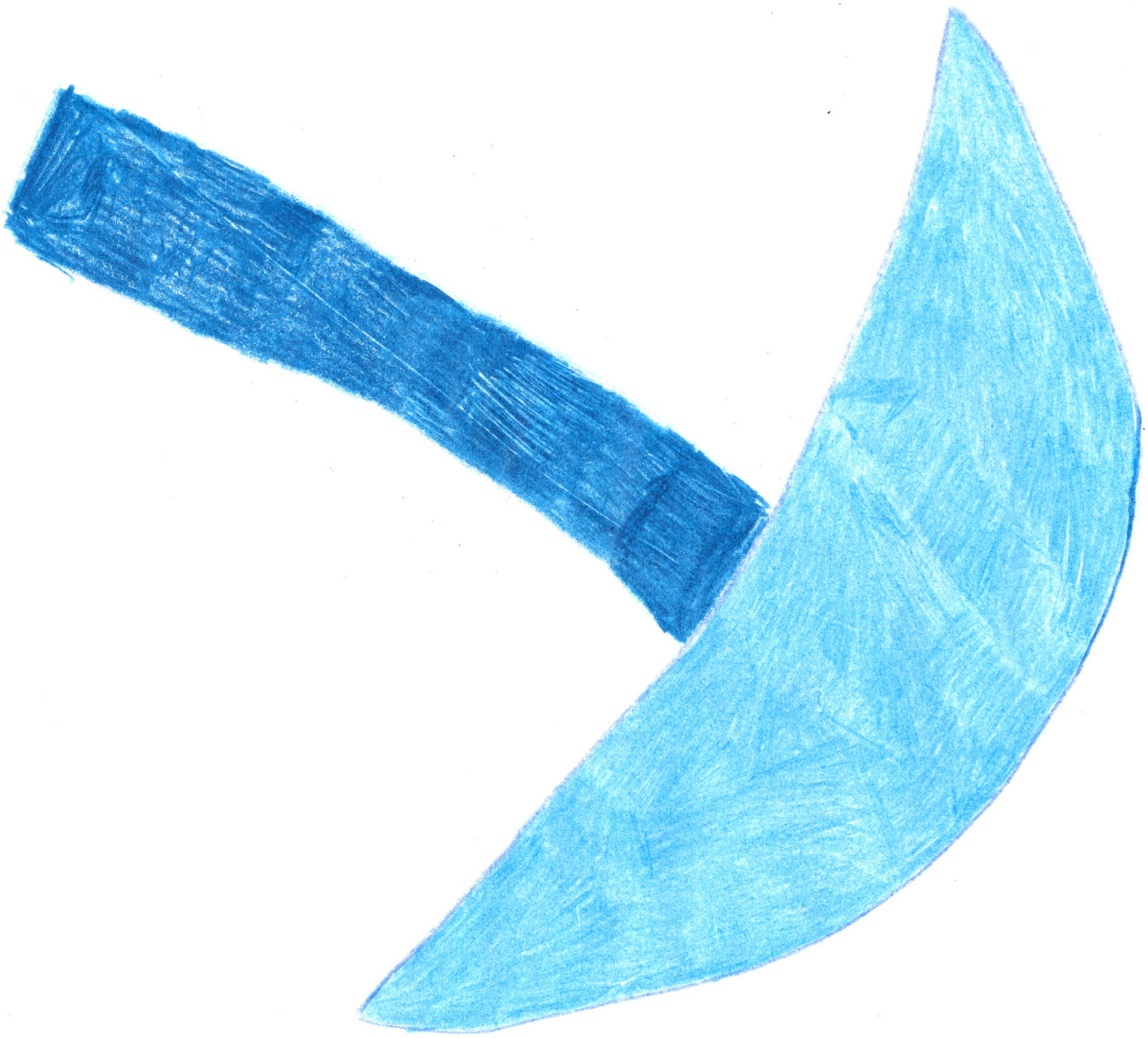

ILLUSTRATION:
TOLKNING AV *RYMD-TREVARE* AV EMIR

NO MAN´S SKY

ETT TEKNISKT SÄTT OÄNDLIGT RYMDSPEL

När No Man's Sky släpptes var det nog en av mina största besvikelser jag upplevt i ett spel. Jag tänkte länge att spelet aldrig skulle bli något att ha. Men utvecklarna har spenderat det senaste deceniet men att inte bara leverera allt som utlovades vid releasen, utan så mycket mer. Sen spelet släpptes har det kommit över 35 uppdateringar, som alla har varit gratis! I dagsläget är No Man's Sky lätt mitt absoluta favorit-rymdspel genom tiderna!

Spelet är tekniskt sett oändligt.

Med det menar jag att det finns så många planeter att det skulle ta hela mänskligheten över 1000 år av spelande dygnet runt för att se allt! Den exakta siffran av planeter är 18 446 744 073 709 551 616!

Det finns flera olika sorters planeter, med varierande mängd växtlighet och djurliv. Vissa planet-typer har upp till 15-20 djurarter och lite mer än det dubbla i växtarter, medans vissa andra världar inte har något liv alls.

Min favorit-typ av planet är så kallade paradis-planeter. De har nästan alltid stabilt väder, inga direkta hot och väldigt mycket växter och djur. En variant av paradisplaneter har också en marktäckande växt som lyser på natten!

Det finns en ungefär 30-40 timmar lång handling i spelet. Den avslutas med att du får veta att hela universumet du spelat i inte är på riktigt, utan simuleras på en superdator med 16 minuter kvar innan den krashar. Men ingen i simulationen vet hur lång tid det är i deras verklighet.

Louise

„ ... det skulle ta hela mänskligheten över 1000 år av spelande dygnet runt för att se allt! “

FOTO:
LOUISE

VINTERGATAN

EN GALAX SOM INNEHÅLLER CA 100 MILJONER STJÄRNOR

VAD ÄR EN GALAX?
En galax är en enorm samling av stjärnor, gas, stoft, planeter och mörk materia som hålls samman av gravitation.

VILKEN TYP AV GALAX ÄR VÅR VINTERGATA?
Den är en stavspiralgalax. Det betyder att den har spiralarmar som virvlar ut från en central kärna.

VARFÖR HETER VÅR GALAX VINTERGATAN OCH VAD KOMMER NAMNET IFRÅN?
Vintergatans namn kommer från isländskans ”Vetrarbrautin” som betyder vintervägen och kommer från fornnordisk mytologi. Väderspåmän ansåg sig kunna beräkna den kommande vinterns förlopp genom att studera Vintergatans utseende.

HUR MÅNGA STJÄRNOR FINNS DET I VÅR VINTERGATA?
Vintergatan uppskattas innehålla cirka 100 miljoner stjärnor.

VILKEN ÄR DEN VANLIGASTE TYPEN AV STJÄRNA?
Röda dvärgar dominerar i Vintergatan, även om de inte bidrar lika mycket till galaxens totala ljusstyrka som vissa andra större och mer ljusstarka stjärnor.

HUR STOR ÄR VINTERGATAN?
Den har en diameter på cirka 100 000 ljusår och är ungefär 12 000 ljusår tjock.

VAD HETER DET SVARTA HÅL SOM FINNS I VÅR VINTERGATA OCH HUR STORT ÄR DET?
Det supermassiva svarta hålet i Vintergatans centrum heter Sagittarius A. Det är placerat i riktning mot stjärnbilden Skytten och är ungefär 4 miljoner gånger solens massa.

HUR SKAPADES VINTERGATAN?
Man är inte helt hundra på hur galaxer skapas, men teorin är att Vintergatans födelse började med ett massivt gasmoln för ca 13,6 miljarder år sedan. Gasmolnet bestod av väte och helium. Ur gasmolnet skapades klotformade stjärnhopar.

Charlie

Källa:
Wikipedia

„Vintergatans namn kommer från isländskans ”Vetrarbrautin” som betyder vintervägen och kommer från fornnordisk mytologi. “

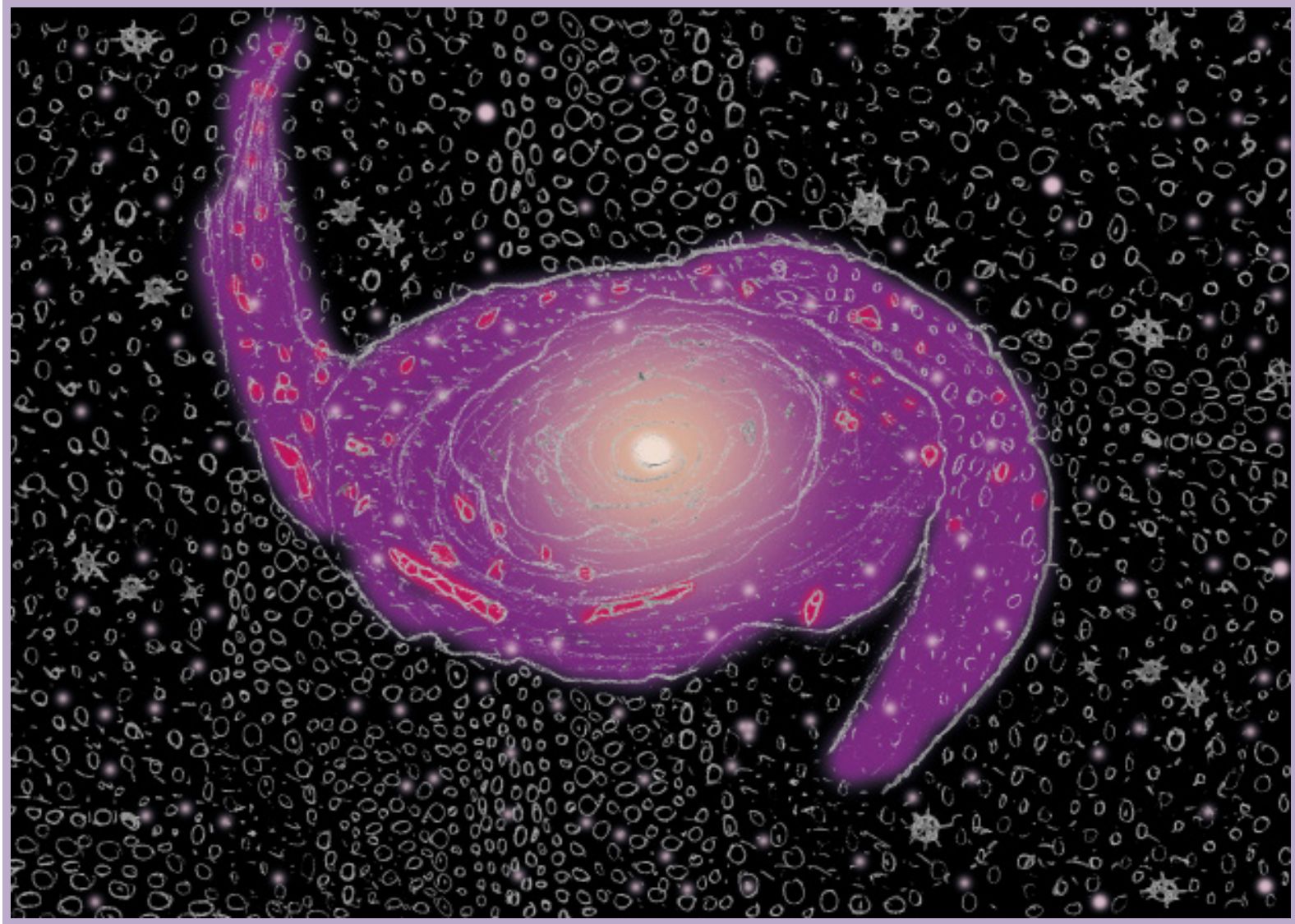

ILLUSTRATION: CHARLIE

RYMDTORGET

TORGET SOM ÄR INSPIRERAT AV TEMAT UNIVERSUM OCH RYMDEN.

FOTON: CHARLIE

„Rymdtorgets fick sitt namn redan 1965 innan torget byggdes 1970. “

Rymdtorget ligger i stadsdelen Bergsjön i Göteborg och kallas också för Bergsjön Centrum.
Många av husen kring Rymdtorget är punkthus och loftgångshus. De är byggda av betong och har olika geometriska former.
Rymdtorgets fick sitt namn redan 1965 innan torget byggdes 1970. Torget är inspirerat av temat universum och rymden.

Många gator har namn med rymdtema.

- Siriusgatan
- Merkuriusgatan
- Tellusgatan
- Atmosfärgatan
- Stjärnbildsgatan
- Teleskopgatan

- Rymdtorget

Rymdtorget i Bergsjön har flera offentliga konstverk som väggmålningar, skulpturer med mera. Några är inspirerade av universum och rymden.

Charlie

FOTON: CHARLIE

... en farkost som kanske landat på Rymdtorget...

FOTON: CHARLIE

„Inne i Björns rum“ heter en skulptur som liknar en sjöstjärna eller en farkost som landat på Rymdtorget. Skulpturen är gjord av mosaik och rödmålad betong

„... väggmålning på torghallens
ytterfasad av Jan Persson... “

FOTO: CHARLIE

Det finns en väggmålning på torghallens ytterfasad av Jan Persson som är inspirerad av romanen Mästaren och Margarita av Michail Bulgakov.

FOTO: CHARLIE

„.Byggstilen kännetecknas av synlig betong och geometriska former. “

FOTO: CHARLIE

FOTO CHARLIE

„Det är tre lastbilar som står parkerade på vänster sida av bilden.
Man ser en astronaut som hänger på väggen.“

EMIR

FOTO:CHARLIE

„Jag ser här ett brunnslock på marken, men om man kollar en längre tid på det så börjar det ta formen av ett tefat som landat eller kraschat. Och sedan är det bara en tidsfråga innan några gröna små aliens kommer utkrypandes från det, hehe.“

OLIVER

FOTO: CHARLIE

„Mystik, folktro och sägner finns runt omkring oss. I våra sagor, historier, filmer och tv-spel. Men också, i vissa fall, i vår konst; som i en rondell på Rymdtorget. Där finns en modell av ett flygande tefat som är upphängt i vajrar så att det ser ut som det flyger. Och under nätterna lysertefatet och ser ännu mer mystiskt ut“

SEBASTIAN

A N I A R A

RYMDEPOSET ANIARA

Aniara är skriven av Harry Martinsson 1956. Det är en berättelse som består av 103 dikter eller sånger. Aniara kallas också En revy om människan i tid och rum.

Harry Martinsson fick inspiration till Aniara när Sovjetunionen gjorde sin första vätebombssprängning.
Det sägs även att han blev inspirerad när han studerade stjärnhimmelen och såg Andomedagalaxen. I ett vaket och samtidigt drömskt tillstånd skrev Harry Martinsson de första dikterna.

Aniara utspelar sig på en rymdfarkost som kallas gondoldern Aniara.
Rymdfarkosten transporterar åttatusen människor från Jorden till planeterna Mars och Venus. Den går i skytteltrafik.
Jorden är skadad av miljöförstöring och kärnvapenkrig.

Aniara skulle kunna vara skriven idag trots att det är 70 år sedan den skrevs.

Harry Martinsson varnade för både miljöförstöring och kärnvapenkrig.

RYMDKADETTERNA I OPERAN ANIARA

Aniara sattes uppe som rymdopera 1959.
Konstnären Sven X-et Ericson skapade kläderna till rymdkadetterna.
Han blev inspirerad av hockeyspelare som han såg som ”ett gäng tuffingar”.
Hockeyutrustning köptes som sedan målades och förgylldes. Operakören som skulle föreställa rymdkadetterna bar kläderna under föreställningarna.

Richard

Källa:
Wikipedia
Lars Epstein - RYMDKADETTERNA I OPERAN ANIARA KLÄDDES I... | Facebook

FOTO: RICHARD

FOTBOLLS-VM 2026

I SOMMRAS AVGJORDES DET 23:E VÄRLDSMÄSTERSKAPET FÖR HERRAR

Fotbolls-VM 2026 pågick mellan 11 juni – 19 juli

Värdnationerna var USA, Kanada & Mexiko.
Matcherna spelades i Los Angeles, New York City, Dallas, Kansas City, Houston, Atlanta, Philadelphia, Seattle, San Francisco, Boston, Miami, Toronto, Mexico City, Monterrey och Guadalajara.
Det var 14 gruppspel.

Vilka länder var det i grupperna?

Grupp A: Mexiko, Sydkorea, Sydafrika, Tjeckien

Grupp B: Kanada, Qatar, Schweiz, Bosnien -Hercegovina

Grupp C: Brasilien, Marocko, Haiti, Skottland

Grupp D: USA, Paraguay, Australien, Turkiet

Grupp E: Tyskland, Curaçao, Elfenbenskusten, Ecuador

Grupp F: Nederländerna, Japan, Tunisien, Sverige

Grupp G: Belgien, Iran, Nya Zeeland, Egypten

Grupp H: Spanien, Saudiarabien, Uruguay, Kap Verde

Grupp I: Frankrike, Senegal, Norge, Irak

Grupp J: Argentina, Algeriet, Österrike, Jordanien

Grupp K: Portugal, Uzbekistan, Colombia, DR Kongo

Grupp L: England, Ghana, Kroatien, Panama

„ Värdnationerna var USA, Kanada & Mexiko. “

Resultat i gruppspel

Grupp A
1. Mexiko
2. Sydafrika
3. Sydkorea
4. Tjeckien

Grupp B
1. Schweiz
2. Kanada
3. Bosnien-Hercegovina
4. Qatar

Grupp C
1. Brasilien
2. Marocko
3. Skottland
4. Haiti

Grupp D
1. USA
2. Paraguay
3. Australien
4. Turkiet

Grupp E
1. Tyskland
2. Elfenbenskusten
3. Ecuador
4. Curacao

Grupp F
1. Nederländarna
2. Japan
3. Sverige
4. Tunisien

Grupp G
1.Belgien
2. Egypten
3 Iran
4. Nya Zeeland

Grupp H
1.Spanien
2. Kap Verde
3.Uruguay
4. Saudiarabien

„ Jag tippade att Spanien skulle vinna VM 2026 .“

Grupp I
1. Frankrilke
2. Norge
3. Senegal
4. Irak

Grupp J
1.Argentina
2. Österrike
3. Algeriet
4. Jordanien

Grupp K
1. Colombia
2. Portugal
3. DR Kongo
4. Uzbekistan

Grupp L
1. England
2. Kroatien
3. Ghana
4. Panama

Hur trodde jag det skulle gå?
Jag tippade att Spanien skulle vinna VM 2026.
Brons för Sverige 2026.

Det blev att Spanien vann VM 2026
Brons blev det för England
Sverige åkte ur redan i åttondelsfinal mot Frankrike med 2–0

Nästa VM 2030 blir det 24:e världsmästerskapet genom tiderna. och kommer att spelas i sex olika länder. Det kommer att hållas i Spanien, Marocko, Portugal, Paraguay, Argentina och Uruguay. Det är första gången någonsin det hålls i tre olika kontinenter.

Erik Jr

Källa:

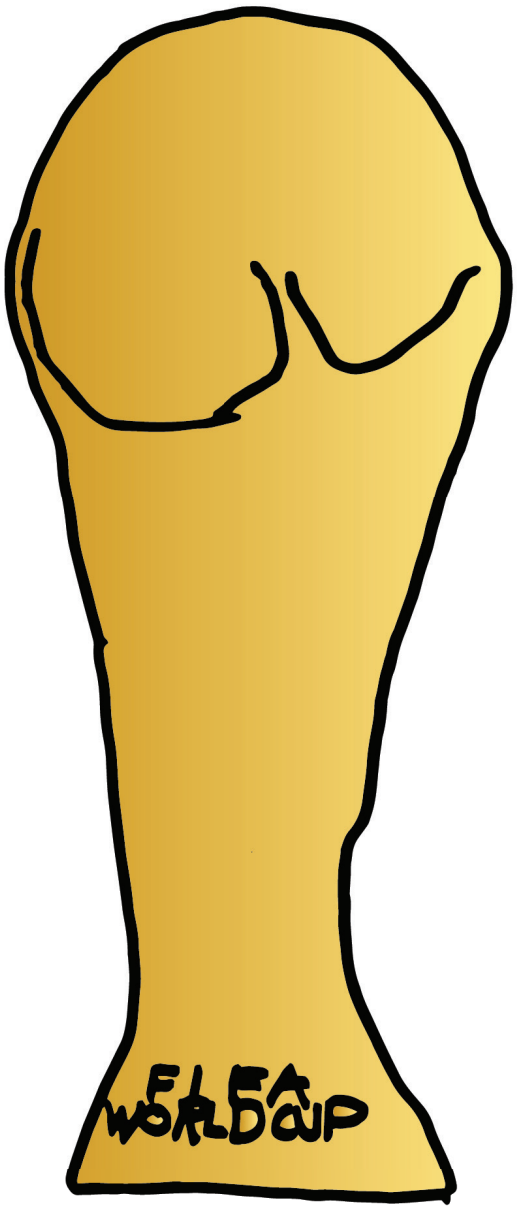

ILLUSTRATION: ERIK JR

MUSIKTIPS

RYMDLÅTAR

Hej där Erik Staats här!

Du som läsare kanske känner igen mig från podden Musiktipset med mig Erik Staats. I det här numret av Byrålådan blickar vi ut över rymden som är det här magasinets tema.
När jag tänker på rymden tänker jag på stort och smått, vitt och brett. Utan någon rangordning kommer jag här med fem låtar på ämnet rymden. Trevlig lyssning.

1 Ted Gärdestad – Satellit

2. Frank Sinatra - Fly me to the Moon

„Utan någon rangordning kommer jag här med fem låtar på ämnet rymden.“

3. David Bowie- Ziggy Stardust

4. The Prodigy out of space

5. Kungs, Theophilus London - Galaxy

ILLUSTRATION: KALLE

SIKTA MOT STJÄRNORNA

EN NOVELL AV MARC REITER

Göteborgsregnet strilade mot rutan i lägenheten på Spannmålsgatan. Berra, greven och Osborn satt i vardagsrummet. De hade precis avnjutit sin lunch på fiskbullar och dillchips. Osborn läste serietidningar och greven tog en lur med näsduken över ansiktet. Berra suckade åt sina rumskamrater och sträckte sig efter tidningen.

De var för närvarande arbetslösa sedan deras senaste projekt gått i putten. Alla böter de fått betala hade grävt ett djupt hål i deras besparingar. Berra ögnade igenom tidningen efter något uppslag som kunde ändra på det. Han hittade något lovande i utrikes.

En sprillans ny rymdraket hade exploderat på startplattan i Papaya nya Gunilla. Raketfirman hade raskt likviderat sig, ägarna ej anträffbara. Under stod det att europeiska rymdstyrelsen hade delat ut hutlösa etableringsbidrag till firman. Att hela EU skrek efter pålitliga budgetraketer... Berra läste om artikeln medan han kände hur kugghjulen i huvudet började arbeta.

”Jag har det, grabbar!”, sade Berra, ”Kolla här, va! Storkovan bara väntar på oss!”

”Kör snabbversionen”, sade Osborn utan att se upp från Fantomen, ”lovade min kran att jag skulle hämta hans dotter på förskolan.”

Berra pekade på inslaget i tidningen.

”Vi ska bli rymdmiljonärer! De betalar vad som helst för en sån där billig flergångsraket, sprutar pengar över varenda firma som kommer med nåt. Vi ska ha vår bit av kakan!”

”Är det inte lite bortom vår förmåga?”, sade greven, ”Att bygga rymdraketer, menar jag.”

”Vi ska ju inte bygga raketer heller,

„Under stod det att europeiska rymdstyrelsen hade delat ut hutlösa etableringsbidrag till firman. Att hela EU skrek efter pålitliga budgetraketer... “

pappskalle!”, sade Berra, ”Vi snickrar ihop ett förslag och sen smiter vi med pengarna!”

”Kan man väl inte göra?”, sade Osborn.

”Det gör ju folk hela tiden!”, sade Berra, ”Det är vad EU-bidrag är till för. Vi gör en sån där prototyp och några häftiga bilder på hur det ska bli och sedan säger vi nej tyvärr, hoppades in i det sista eller nåt sånt. Så blir det Bahamas för vår del!”

De diskuterade en stund. Nog var det en del förarbete och investeringskostnader, men idén tycktes sund. I vilket fall var de alla trötta på grevens fiskbullar.

”Raketer, liksom...”, sade Berra, och knäppte en öl, ”Hur svårt kan det vara?”

Inte svårare än att de for ut till Skrot-Pelle på Alelyckan dagen därpå. Som trogna kunder så fick de rabatt på både material och verktygshyra.

De letade upp lämpligt skrot som de hamrade, sågade och svetsade ihop i en någorlunda raketliknande skepnad.

Berra och Osborn blev dock genast oense om huruvida raketen skulle prydas med klistermärken från IFK eller Gais. Det hela blev snart ett ställningskrig där klibbor rycktes loss eller klistrades över eller dök upp på nya svåråtkomliga ställen. Greven log åt barnsligheterna. Han hade ju ändå tänkt råka måla farkosten i ÖIS-färger.

Deras visserligen korta karriär i skvallerpressen kom väl till pass när de satte ihop reklamen för raketen. Det hela såg nästan outhärdligt löftesrikt ut i broschyren med starkt retuscherade foton. Det tyckte visst rymdstyrelsen också, för de nappade med en gång. Berra jublade och dansade omkring i verkstaden när banken hade ringt honom angående några plötsliga extra nollor på kontot.

”Snart så får vi ut hela summan”, sade Berra, ”och då kan vi ha en tråkig liten olycka och lägga ner verksamheten.”

De stod och beundrade sin raket en stund. Visst var hon lite sned här och där, men de var ändå nöjda med sitt arbete. De tänkte på alla slantar som hon skulle dra in åt dem. Allt roligt man kunde förstöra dem på.

”Kryssa nerför Nilen i lyxbåt...”, sade greven.

”Köra sportbil i Dubai...”, myste Berra.

”Åka till USA och se Dedd Horze Floggers live...”, drömde Osborn.

Hela företaget hade nog gått som smort, om inte Berra fått ett till telefonsamtal samma kväll. Fast i hans försvar så är det svårt att neka när Göteborgs stad ringer och viftar med plånboken. Chalmers ville nämligen skjuta upp en satellit för att kunna spåra havstrutarnas vandringsvägar. De hade hört talas om Spannmålsgängets raket, och undrade om de kunde få hyra den för en uppskjutning, naturligtvis mot en rimlig avgift. Berra fick dollartecken i blick, och märkte inte att greven vinkade åt honom.

”Hur mycket? Självklart! Satelliter råkar vara vår specialitet! Inga problem, det fixar vi!”

Berra lade på. Greven slog sig för pannan.

”Gapar du inte efter för mycket nu? Du lovade ju precis att vi skulle skjuta upp raketen åt dem!”

”Vad är det med det nu?”

”Vi kan ju inte! Den är bara rekvisita!”

Berra skiftade färg i imponerande fart.

„Fast i hans försvar så är det svårt att neka när Göteborgs stad ringer och viftar med plånboken.“

Han hade glömt den lilla detaljen. Han bet sig i knogen.

”Nu blir ju allt avslöjat!” sade greven. ”Vi måste lämna tillbaka pengarna.”

”Va?! Är du vanhelig! Aldrig i livet!”

Osborn såg upp från sin Kalle Anka.

”Kan vi inte bara fixa raketen så att den kan flyga?”

”Jo det ska vi!”, sade Berra med näven i bordet, ”Du är ett geni, Ozzy! Ta efter honom, greven! Häng inte upp dig på detaljer hela tiden!”

Greven menade något sammanbitet att det nog var tunnsått med bättre begagnade raketmotorer hos Skrot-Pelle. Att det kunde vara aningen svårt att bygga en sådan från scratch. Även om man nu visste hur man gjorde.

”Men jag har ju min kompis Balder!”, sade Berra, ” Han har massa gamla saker! Tror han har några gamla ritningar vi kan få låna.”

De tittade in hos Berras kompis i Lökeberg, och fick kaffe med apfelstrudel. De fick mycket riktigt med sig några lovande ritningar, fast armbindlarna lade de diskret i papperskorgen på bussen hem.

”Fattar noll...”, sade Osborn med ritningen i knäet, ”Är det alvrunor eller nåt?”

”Det är tyska”, sade greven, ”och du håller den upp och ner.”

Berra var inte heller så säker på sin sak när han såg alla diagram, men han strök fingret över ritningen och nickade på rätt ställe då och då.

”Vad går den på?”

”Flytande syre och alkohol, ser det ut som.”

Syret kunde nog Chalmers stå för. Lyckligtvis hade gänget också kvar spritapparaten som de snickrat ihop under deras korta tid som flygande hembrännare. Gammal potatis kunde de få billigt på Hoop, och Berra tyckte att det var utmärkt reklam att ha världens första potatisdrivna rymdraket.

Det blev mer utlägg och arbete än de hade tänkt från början, och de fick snoka igenom varje skrotlager i Göteborg med omnejd, men med gemensamma krafter fick de raketen färdig. Visst var hon fortfarande lite sned och läckte här och där, men de var nästan säkra att hon skulle klara jobbet. Kvällen innan avfärden tullade de lite på bränslet och höll dopöl för sin hemmabyggda raket.

”Sikta mot stjärnorna!”, skålade de.

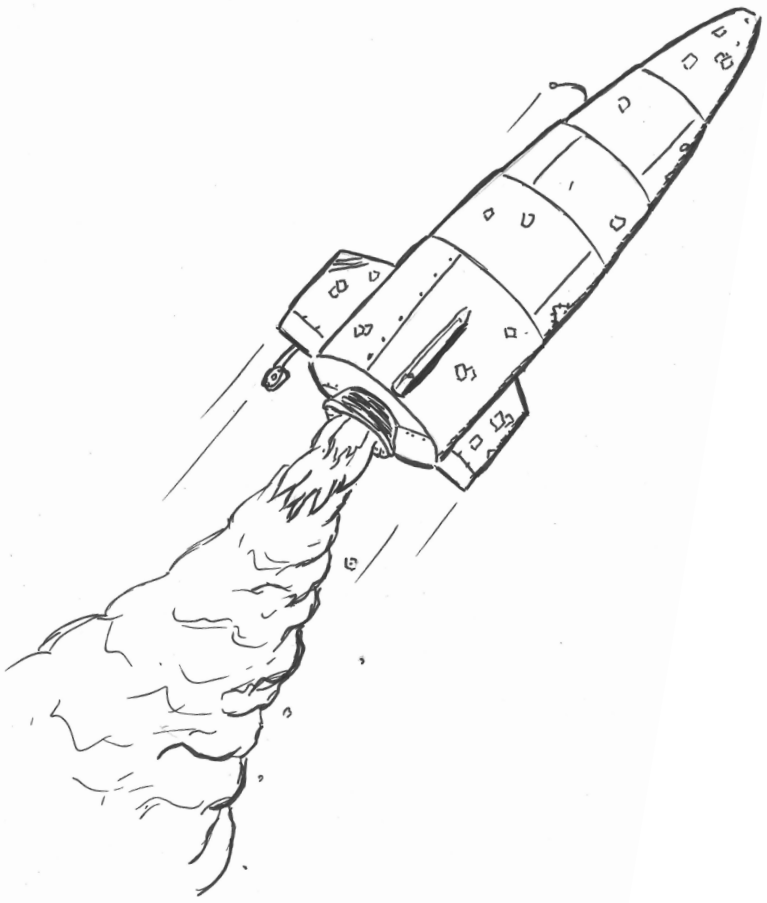

Så kom den stora dagen, och de körde ut till gamla Torslanda flygfält med raketen på släp. Medan de gjorde i ordning startplattan så kom en liten karavan med bilar. Den första hade Göteborgs flagga på antennen.

”Här kommer de!”, sade greven och vinkade.

”Spotta ut jointen”, viskade Berra till Osborn.

Det var en hel kommitté som kommit för att betrakta världens första potatisdrivna rymdraket. Kommunalråd Larsson stod i spetsen, medan hans livdrängar fällde upp en campingstol. Satelliten kom rullande på en serveringsvagn.

Medan Osborn och greven gjorde klart för uppskjutning så höll Berra en presentation av uppdraget för de samlade. De skulle fyra av raketen och få upp den i rymden, och sedan släppa satelliten.

Raketen skulle sedan glida tillbaka i atmosfären, fälla ut fallskärmen och dala ner på den beräknade landningsplatsen. Så behövde de bara åka och hämta den i Falköping för nästa uppdrag.

”Vi lastar in instrumentet just nu med största försiktighet!”, sade Berra.

Osborn sparkade på satelliten tills han kunde få igen luckan. Han gjorde tummen upp till greven, som satt och gjorde i ordning styrinrättningen. Den bestod av en raskt ombyggd babymonitor från Slas-Ohlson.

”Är kontrollmottagarlampan i beredskapsläge?”

”Va?”

”Blinkar den gula lampan?”

”Lampan blinkar!”
På samma sätt kontrollerade Osborn att rören gurglade och att pumparna pumpade. Fallskärmspresenningen låg prydligt hopvikt och tejpen höll tätt. Klartecken.

De vevade upp släpet så att raketen stod vertikalt. Istäcket från det flytande syret glittrade trolskt i solen. Greven räckte tummen upp till Berra. De var startklara. Åskådarna räknade ner, sufflerade av Berra. Osborn hämtade sin bergsprängare och spelade låten från Arma gäddan med Bruce Grillis.

”Tre! Två! Ett!”

Greven tryckte på knappen som såg ut som en halvmåne med nattmössa. Motorn tändes med ett muller. Raketen skakade till. Efter ett par spännande sekunder fick hon upp farten, och for till väders med ett brak. Snart var hon högt uppe bland molnen, och publiken hurrade.

„Ett par ton med skrot och flyktiga ämnen föll okontrollerat mot jorden.“

Raketen plöjde sig fram genom den svartnande himlen. Snart nådde hon atmosfärens gräns. Babymonitorn pep till.

”Satellit i omlopp - nu!”, sade greven, och tryckte på den nallebjörnsformade knappen.

Högt uppe for luckan upp, och en gammal stövel sparkade ut satelliten. Farkosten fällde ut sina solcellsvingar och seglade iväg. Berra vidarebefordrade den lyckliga tilldragelsen till församlingen, som applåderade. Han sade för sig själv att det här gick ju som smort. Det skulle han kanske inte ha gjort.

Det var vid återinträdet som det gick galet. De hade inte räknat med den extra tyngden från alla klistermärkena. Vinkeln blev fel och friktionsvärmen fick klibborna att börja glöda. Raketen började brinna.

”Vad nu då?”, sade greven, ”Jag har tappat henne!”

Ett par ton med skrot och flyktiga ämnen föll okontrollerat mot jorden. Berra gav babymonitorn en vanmäktig lavett. Osborn spanade med sin kikare, fast det hade underlättat om han hade hållit den åt rätt håll. Greven roade sig med matte.

”Jag räknar ut nedslagsplatsen. Ett ögonblick...”

De tittade på kartan, och den streckade linjen greven ritat. De såg var den slutade, och sedan på varandra. Visslande gick de därifrån.

En bit bort satt en chalmerist med sin dator, och försökte koppla upp sig på satelliten. Hela kommittén stod och såg på. Till sist blev alla rader på skärmen gröna.

”Alla värden nominala”, sade chalmeristen, ”perfekt bana! Vi kan se varenda trut i Kattegatt!”

”Gratulerar, mina herrar!”, ropade kommunalråd Larsson över axeln, ”Uppdraget slutfört!”

De tre raketexperterna hade försvunnit. Det hade deras skåpbil också.

Ungefär samtidigt, fast i Stockholm, stormade en karl ut från Hovet och skällde på sin mobiltelefon. Rättare skällde han på någon i andra ändan av mobiltelefonen medan han höll på att krossa frigolitmuggen i den andra näven.

”Fixa det! Flytta bara fondjävlarna, din jävla pannbiff! Så ska du boka in oss på hornis också! Nånstans bra, va! Jag tänker sunkhak fusion! Jag tänker Scandic ångest, den viben, va, jag tänker...”

Han tittade upp mot Globen. Han skymtade en rökstrimma högt uppe i luften. Ett ögonblick senare slogs han nästan omkull av tryckvågen och spillde sin bubbelmocka. Ett ohyggligt dån rullade över Johanneshov. Kvar lämnade den klagosången av glaskross och billarm.

”Jag ringer tillbaka...”, sade han.

Ett stort svampmoln reste sig bakom Globen. Det började regna fotbollar.

En stund senare, fast tillbaka i Göteborg, rådde det stor oordning i lägenheten på Spannmålsgatan. De tre raketexperterna packade sina väskor.

”Helvete också!”, sade Berra med gråten i halsen och famnen full med kalsingar, ”Nu igen! Att man aldrig kan få ha lite flyt! Packa på, killar, vi måste härifrån!”

”Vart då?”, sade Osborn, och tryckte ner

„De såg bilder på ett stort rökmoln över Stockholm. De såg tjutande brandbilar och svartbrända fotbollar över halva staden.“

sina actionfigurer, ”Vi har ju inte ens råd att åka till Bullared!”

”Vi har ju kvar det som blev över från det där bidraget”, sade Berra, och körde ner fem olika pass i fickan, ”det räcker nog till Timbuktu, skynda på nu!”

Tv-apparaten stod på, och Big Broiler avbröts av en extra nyhetssändning.

”TeleSnål Arena har just sprängts i luften”, sade uppläsaren.

De såg bilder på ett stort rökmoln över Stockholm. De såg tjutande brandbilar och svartbrända fotbollar över halva staden. Brandsoldater som kämpade mot lågorna som slog upp ur den totalförstörda arenan. Rasande Bajen-fans hade redan samlats vid avspärrningarna. Uppläsaren fortsatte - orsaken ännu inte känd, möjligen robotattack. Lyckligtvis stod arenan tom just idag. Inga dödsfall eller personskador enligt räddningstjänsten.

”Det var ju en Herrans nåd...”, sade greven.

”Ålrajt!”, sade Berra, som stod och hoppade på sin resväska, ”Nu sticker vi!”

”Jag fattar inte”, sade Osborn, ”vi har väl inte gjort nåt?”

”Vi har precis skjutit en V2 på Bajen och Djurgårdens hemmaarena”, sade greven.

”Och? Det är la görbra!”

”Jo, men det blir ett dyrt nöje om de får fatt i oss!”

Medan teven spekulerade i om avsändaren var ryss, perser eller mittemellan så packade de ihop och sprang mot ytterdörren, och nästan i armarna på poliskonstapeln som stod utanför.

På väg nånstans?”, sade han.

”Jo...”, sade Berra, ”Min gammelmormor Albertina har blivit sjuk!”

”Just det!”, sade greven, ”Hon på Pitcairnöarna!”

”Stackars gamla Albertina!”, sade Osborn, och torkade ögonen med ärmen, ”Sånt där lasagneödem!”

”Och hon bor granne med rödluvan, hör jag!”, sade polisen, och trängde sig på.

Han fick snart sällskap av kommunalråd Larsson, och en stockholmare från konsulatet med attachéväska. De tre raketexperterna stod och skakade, och viskade sinsemellan om de skulle bli Hall eller Kumla.

”Så det var ni pannbiffar!”, sade stockholmaren, ”Det var er raket! Borde anat att det var några jävla räkfiskare som låg bakom det här!”

”Aja baja, pojkar!”, sade kommunalrådet, ”Säkerheten först i alla lägen! Nån kunde ju blivit skadad!”

”Lyckligtvis för er pundhuvuden”, sade stockholmaren, ”så skulle arenan rivas. Jävla svartbygge från första början, tydligen. Upphandlingen har strandat helt. Så ni gjorde oss en tjänst. Stökigt gjort, men nu är den saken klar.”

”Så den diplomatiska kåren har bestämt att vi kan dra ett litet streck över den här lilla incidenten”, sade kommunalrådet, ”force majeure och sånt.”

”Just det”, sade stockholmaren och nickade, ”en hittills okänd asteroid. De dimper ju ner då och då. Tur att man håller på AIK... Hajar ni?”

De tre kumpanerna nickade och drog en lättad suck. Stockholmaren rotade i attachéväskan.

„Så den diplomatiska kåren har bestämt att vi kan dra ett litet streck över den här lilla incidenten”, sade kommunalrådet...“

”Fast ni sprängde varenda ruta i Johanneshov, så det blir en hel del städkostnader - som ni får stå för.”

Han räckte över en diger räkning. Berra öppnade den med ruelse. När han såg totalen så svimmade han. Osborn och greven tog tag i honom.

”Är ni nöjda med satelliten, förresten?”, sade Osborn.

”Chalmers är jätteglada!”, sade kommunalrådet, ”Förutom den här lilla fadäsen på slutet så gick det ju görbra! Har ni några fler budgetraketer på lager så tittar vi gärna på dem.”

”Fast sikta den för fan på Malmö FF nästa gång, era jävla pannbiffar!”, sade stockholmaren.

Det lovade de, dyrt och heligt. Osborn hjälpte den medvetslöse Berra hålla handen för hjärtat.

Några dagar senare satt de på 7:ans ölhall. Berra dränkte metodiskt sina sorger i starköl. Som alltid med starköl så fungerade det inte särskilt bra.

”Skärp dig nu, va”, sade Osborn, ”det är ju ingen skada skedd!”

”Vi har gjort vår insats för vetenskapen”, sade greven, ”och lite fick vi ju över!”

”Just det...”, muttrade Berra, ”Så det räcker till notan här...”

”Det är väl inte det sämsta!”, sade Osborn, och vinkade in en laddning till.

Berra mjuknade efter en stund. Lätt förfånget, lätt förgånget och så vidare. Han fick också tillstå att det inte är varje dag man får chansen att spränga både Bajen och Djurgården.

„Och det var skitkul!, sade Osborn,
Som nyår, fast bättre!“

”Slutet gott, allting gott”, sade greven,
”och vi blev ju rika en liten stund.”

”Och det var skitkul!”, sade Osborn,
”Som nyår, fast bättre!”

”Jo...”, sade Berra, ”Fast det räcker nog
med rymdutflykter för min del ett tag...”

Det skålade de för. De högg tag
i en tidning och började leta efter
nya uppslag.

Marc

MÅNKATTERNA

EN NOVELL AV SARA LAGERSTRAND

Jag äter frukost när det ringer i min mobil som ligger på bordet. När jag tar upp den så faller den ur min hand och ner på golvet.
-Hallå, säger jag när jag får tag i mobilen. Men jag hör bara massa jamningar.
Har någon ringt fel eller? Jag ropar på min katt Tusse, han borde kunna språket. Han kommer tassande och tittar surt på mig, antagligen för att jag störde honom i hans favoritsysselsättning, att sova. Jag lägger mobilen mellan hans tassar men han bryr sig inte.
-Kan du prata med dom utan telefonen?
Han vinklar örat lite mot mig, sen säger han att det är några månkatter som behöver hjälp.
-Med vad?
-Det sa dom inte, ropar han från vardagsrummet. Men åk du, så kan jag fortsätta sova. Jag lånar din filt.
När jag kommer in i vardagsrummet har han lagt sig på min röda filt.
-Har inte du åkt än?
Han slår på mig med svansen.
-Snabba på nu då innan mångubben tvingar dom stackars katterna att dricka ostjuice. Ring din kompis och säg att du ska rädda månkatter och att hon måste hjälpa dig. Hon har inget val.
-Ska inte du sova snart?
-Snart, nu måste jag hitta tillbaka till drömmen. Jag drömde om leverpastej, men när jag skulle äta så flög den. Så nu måste jag jaga den förbannade pastejen, säger Tusse.

-Hej, du vet att klockan är sju på morgonen, säger min kompis Anjelica.
-Nej, men nu vet jag det. Men du, jag behöver din hjälp med en grej. Vi ska hjälpa månkatterna.
-Med?
-Det vet jag inte, säger jag.
-Hur ska vi komma dit?
-Med en rymdraket. Du råkar inte ha någon liggande?
-Men du, jag kommer till dig snart, säger Anjelica.
-Vi ses sen.

„-Du får ta den gula, säger min kompis.
-Varför ska jag se ut som en kyckling?“

-Hej har du hittat någon raket?
-Nej, svarar jag. Vi går ner i min källare och kollar. Det kan ju hända att det ligger en raket där och skräpar.

Det låg ingen i källaren.
-Men kolla, säger Anjelica och tar upp något från golvet.
Det är rymddräkter, en gul och en mörkgrön.
-Du får ta den gula, säger min kompis.
-Varför ska jag se ut som en kyckling?
Hon hinner inte svara på frågan.
-Kolla där, skriker jag så att Anjelica hoppar till.
-Alltså, jag är bredvid dig, säger hon. Du behöver inte skrika.
-Men den där, säger jag och pekar på fönstret där någon försöker kravla sig in, fast det är stängt.
-Den där kommer säkert äta upp oss och så tar han Tusse till efterrätt.
-Det hoppas jag inte, viskar Anjelica.
-Kommer ni någon gång, tjejer? Jag har alltså inte hur mycket tid som helst, säger han.

Han ser ut som oss fast han har tre öron.
-Hallå jag pratar med er.
-Kommer inte du äta oss? frågar jag.
-Äta er? Skulle inte tro det. Jag är här för att hämta er. Ni ska följa med och rädda månkatterna, förklarar han.
-Och hur vet du att det är vi?
-Det skulle vara två tjejer i från jorden och det är väl ni två på bilden.

Han visar upp en bild på mig och Anjelica.
-Kom nu! Har ni fler frågor får ni svar på dom i rymdraketen. Nu går vi, sölungar.
-Vi är inga ungar, säger jag till min kompis.
Gubben med tre öron svänger runt.
-Jo, det är ni. Jag är faktiskt 40 månvarv gammal.
-Är du?
-Ja, och ett halvt.
-Och det innebär, frågar Anjelica.
-Att jag inte orkar göra dom här resorna till eran fåniga planet, svarar han och gårr så fort att inte vi hinner med.
-Men vänta.

går så fort att inte vi hinner med.
-Men vänta.
-Då är vi framme vid raketen.
-Den ser väldigt liten ut, säger jag.
-Du, den kostade 24 maxisar och det är dyrt. Hoppa in nu.
Raketen är spetsig men inuti är den stor.
-Ni kan väl se er omkring medan jag skjuter upp oss, säger han.
Jag och Anjelica går och tittar.
Det finns mat i mystiska burkar och en tv. När jag går fram och trycker på den så pratar dom konstigt.
-Det är texiska, förklarar han. Jag pratar det språket, fortsätter han med tre öron.
-Du sa aldrig vad du heter, säger Anjelica.
-Du tjejen, nu hör jag inte vad du säger för nu åker vi fortare, skriker han till oss.
-Strunta i surgubben, kom vi fortsätter kolla vad som finns, säger jag och går före.
Vi går förbi något spel och jag ser en byrå med knappar.
-Ska vi kolla vad det där är?
Anjelica hinner inte svara, han med öronen dyker upp.
-Rör inte den där, säger han. Du kan få kunskap om du trycker på knapparna. Men det ska ni inte göra. Det är bättre att jag kör.
-Varför får inte vi testa? säger vi på samma gång.
-För att då har ni raketen i småbitar och då kommer ni inte hem till Tusse och då måste han se sig om efter någon annan ägare. Mig tillexempel.
-Vad säger du gubbe? Är du ute efter min katt?
-Nej, men han är väldigt söt och pratsam.
-Det var du som ringde?
-Det är väl klart. Månkatterna har inga fritsisar.
-Vad är det?
Figuren med tre öron visar oss. Han visar en stor platt sak.
-Jag heter förresten Elliot, om ni vill mig något alltså. Men ni behöver ju inte störa mig i onödan, säger han och går.

„-Styr den själv, när du inte gör det?
ropar jag men vi får inget svar.
Han hörde säkert inte min fråga. “

-Styr den själv, när du inte gör det? ropar jag men vi får inget svar.
Han hörde säkert inte min fråga.
-Finns det något ätbart på det här stället?
-Det är en raket och ni får vänta med att äta tills jag är hungrig! skriker Elliot.
-Bestämmer gubben över oss eller? säger Anjelica.
Då krockar vi med något. Vi ramlar och när jag försöker resa mig så ramlar spelet eller vad det är. Jag ramlar på golvet och då börjar det låta någonstans.
-Vad håller du på med? frågar jag Elliot.
Han skriker inte längre för han har kommit fram till oss.
-Nu har vi fastnat, det var därför det lät.
-Fastnat i vad?
-I en stjärna.
-Men kan inte du fixa det?
Han skakar på huvudet.
-Vad gör vi då? Ska vi gå ut och knacka på stjärnan och säga: Kan du vara så hygglig att släppa vår raket?
-Du sölis, kan du köra raketen?
Innan jag hinner svara fortsätter han.
-Om jag vore som ni skulle jag låta en som kan det här fixa det.
-Men du kunde ju inte, säger Anjelica.
-Kan inte ni gå och bada i poolen eller något.
Han pekar och där borta i ett hörn är det en pool. Den är stor och det finns en trampolin och det kommer blåa stora bubblor ur vattnet. Precis när vi hoppat i med kläderna på, för vi har inget att byta om till, så slocknar ljuset.
-Kan ni komma hit, flickor? ropar Elliot.
-Nu duger vi. Vad vill du?
-Ni får... börjar han. Varför är ni så blöta?
-Det är vatten från poolen, svara Anjelica och pekar mot den.
-Brukar man bada med kläderna på?
-Helt rätt, svarar jag.
Han skakar på huvudet.
-Ni ser att det är helt mörkt. Jag behöver hjälp att tända. Ni ska klättra upp på raketen och där ska det finnas något och vrida på och då tänds ljuset, förklarar han.

-Men varför ska vi? Det kan väl du göra?
-Jag gör väl det då, säger Elliot.
Han säger att några fåniga tjejer från jorden kan ju ingenting. Vi tittar på när han tar sig ut.
Nu klättrar han utanpå raketen. Jag ser att han tappar taget.
-Anjelica fort, hämta något så vi kan dra in honom!
Hon letar överallt i raketen och till slut kommer hon tillbaka och då släpar hon med sig det konstiga spelet. Hon sträcker ner det till Elliot. Han hänger i luften.
-Ta tag, skriker hon.
Han försöker och efter några försök får han tag i spelet och hon börjar dra. När Elliot nästan är uppe tappar han ena skon och både skon och spelet försvinner ut i rymden.
-Nu behöver vi äta något, säger Elliot.
-Bra jobbat tjejer, säger han och kramar oss.
-Vill ni ha?
Han ställer fram pannkakor.
-Det finns sylt och grädde eller socker om ni hellre vill ha det.
-Vart kommer du ifrån?
-Maxia, svarar Elliot.
Han förklarar varför vi ska rädda katterna.
-Vadå?
-Det blåser kallt, dom har ingenstans att vara när det blåser, förklarar Elliot. Och ni två blev utsedda för att hjälpa dom. Jag skulle bara få dit er. Det var ni som skulle göra det mesta.
-Och det är därför du är sur?
Elliot nickar.

-Nu är vi framme, säger han.
Vi landar med rymdraketen på en planet. Jag förstår varför Elliot sa att det var kallt.
-Vi kommer komma tillbaka som isbitar, säger Anjelica.
-Det har inte alltid varit så här, säger vår fördetta arga kompis.
-Hur blev det så här? frågar jag.
-En katt, säger Elliot utan att svara på

„-Nu är vi framme, säger han.
Vi landar med rymdraketen på en planet.“

frågan.
Jag och Anjelica ser bara två svarta öron som tittar upp bakom en sten.
-Fort, dom försvinner.
-Han fryser väl öronen av sig, säger jag.
Vad ska vi göra?
-Vi vill inte bo här, säger katten med öronen.
Ja, alla har väl öron, men han vars öron som tittar upp bakom en sten. Katten går fram till mig men skuttar baklänges när han känner lukten.
-Vad har du gjort?
-Vad?
Hon pekar med en tass mot mig.
-Du luktar kattmat. Det var han som ringde åt oss för att be er om hjälp.
Katten pekar på vår rymdkapten.
-Och sen gav han fritisen till mig så att jag kunde prata med Tusse.
För det är väl det han heter, din katt?
Jag nickar.
-Vet ni, jag vet några hem ni kan komma till. Men dom är på jorden. Då måste ni följa med oss i rymdraketen. Där kommer ni inte frysa, jag lovar, säger jag.
Alla katter får plats i rymdraketen och vi påbörjar vår resa hem till jorden.

Sara

SVERIGE FÖRSTA ASTRONAUT

SNABBFAKTA OM CHRISTER FUGLESANGS RYMDFÄRD

Visste du att astronauter tillbringar mycket tid i en bassäng innan avfärd?

När astronauter övar inför rymdpromenader gör de det i gigantiska pooler iklädda sina rymddräkter. Vattnets flytkraft gör att de kan öva på att flytta sig runt rymdstationens moduler i en miljö som liknar rymden. Dessutom är det en viktig säkerhetsåtgärd om rymdkapseln skulle landa i havet vid hemkomsten till jorden.

Christer Fuglesang är namnet på Sveriges förste astronaut i rymden. Han gjorde sin första resa år 2006 i december. Andra resan gjorde han 2009 i augusti. Han tränade 8 timmar per dag under vatten i en vattenbassäng. Och utmanade sina fysiska gränser så att han skulle vara redo för rymdresan!
Han fick uppleva sin dröm genom tyngdlöshet i rymden. Där han kunde färdas längre ut och uppleva rymden till sin stora förvåning och utveckla ett nytt tänkande om universum och den existensen.

Han blev den första svenska astronauten i rymden. Och i december 2006 fick Christer Fuglesang äntligen chansen att resa till rymden och ISS. Enligt traditionen ska astronauterna döpa sina rymdprojekt. Christer Fuglesangs uppdrag hette Celsius eftersom Fuglesang ville hedra den svenske forskaren och astronomen Anders Celsius. När han tränade så innehöll hans träning även fallskärmshoppning och centrifugtester för högt g-kraftstryck,rymdteknik, medicinska tester.

Abdulazeez och Fabio

Källa:
Christer Fuglesang- Rymdstyrelsen
Christer Fuglesang- wikepedia
Sveriges första austronaut- Tekniska muséet

„ När astronauter övar inför rymdpromenader gör de det i gigantiska pooler iklädda sina rymddräkter. “

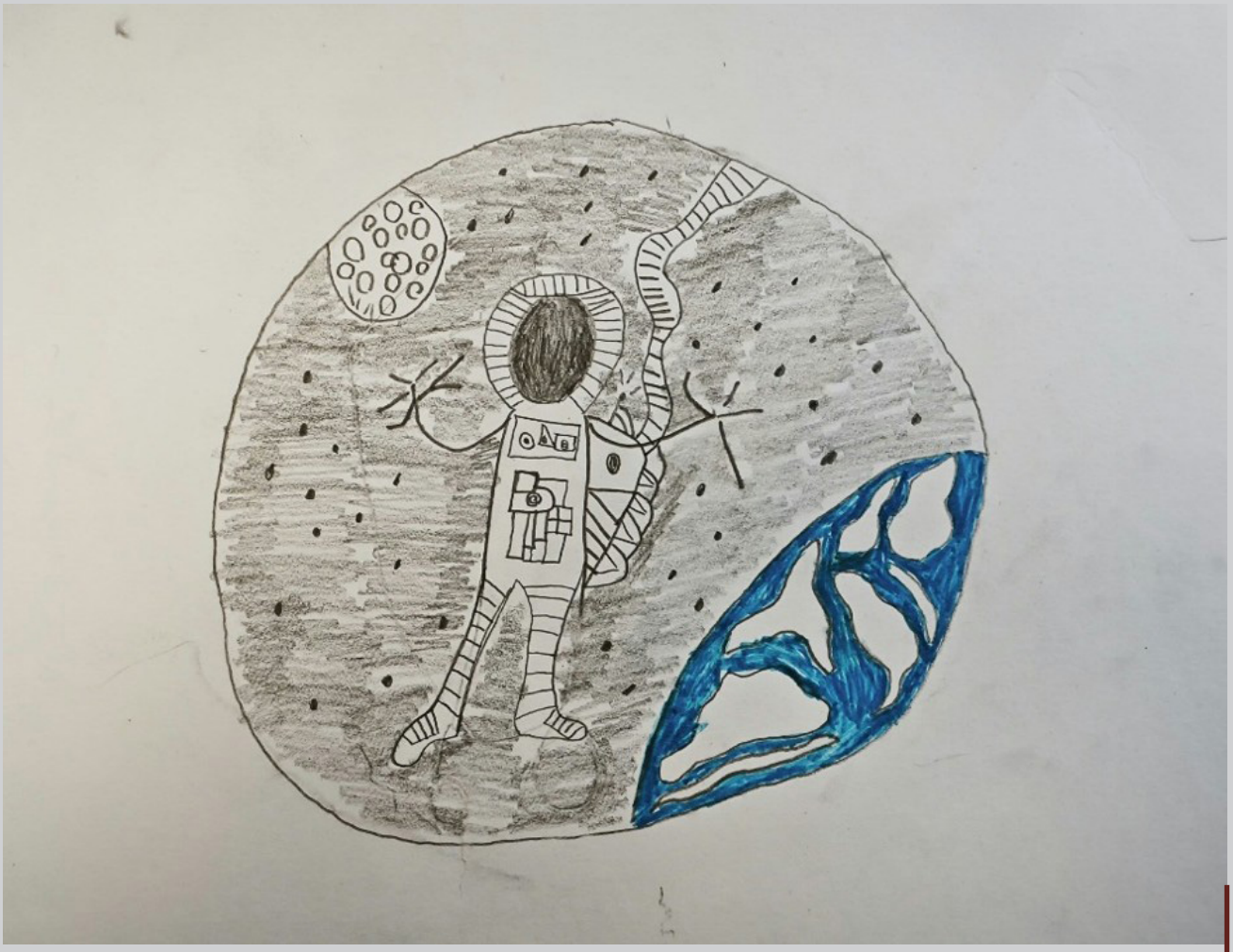

SUNLESS SKIES

UNDER FRÄMMANDE SKYAR.

”De fria fåglarna plöja sig väg genom rymden.
Kanske nå de ej sitt fjärran mål. Stor sak i det. De dö fria.”

Torgny Segerstedt.

SPRÄNG HORISONTEN. MIST FÖRSTÅNDET. MÖRDA EN STJÄRNA. ALLT SKA BLI VÄL.

Sunless Skies är ett rollspel där du för befälet på ett rymdfarande lokomotiv. Det är en uppföljare till spelet Sunless Sea, och en spin-off i sekvensen om Fallen London. Det är nu många år sedan det viktorianska London och dess invånare rövades bort till underjorden, och ett antal färre år sedan Victoria ledde sitt folk i den stora utvandringen till stjärnorna.

Sunless Skies är en blandning av spel och äventyrsroman. Du styr ditt steampunk-lokomotiv sett från ovan genom den höga vildmarken. Du stakar ut kursen mellan rymdhamnarna, och håller ett vaksamt öga på bränsle och proviant. Fientliga skepp och vidunder hålles på behörigt avstånd med granateld.

Händelserna i spelet utspelar sig som i en äventyrsbok, där du väljer spåret i handlingen. I många fall så kan det gå på olika sätt, och du kan lyckas eller misslyckas. Din rollfigurs förmågor eller erfarenheter avgör hur oddsen ser ut.

Är din rollfigur bra på att luras, till exempel, så kan du lättare smuggla godsaker förbi hennes majestäts tulltjänstemän. Råkar du ha en kryptisk välgörare i bakfickan så kan du spendera den i stället för att bli lämnad ifred. Det är en enkel men givande spelmekanik.

Grundkravet i ett Failbetter-spel är därför att man gillar att läsa, eftersom handlingen sker i dialoger och beskrivningar. Ett någorlunda grepp om engelskan hjälper också, med tanke på alla anspelningar och dubbla betydelser spelet innehåller. Är man bildad så blir spelet emellanåt en ren njutning.

„ Även stjärnornas vilda ljus är drabbande på så nära håll, och skräcken stiger snabbt ute i den öde rymden. “

Eftersom så mycket handling utspelar sig i text så måste man också ha skaplig föreställningsförmåga. I gengäld så är ju fantasin det mest mångsidiga grafikkortet i världen, om man möter den halvvägs.

Ogillar man däremot att läsa så kommer Sunless Skies bli tröttsamt ganska fort. Även om du så småningom skaffar en bättre skuta så blir spelmekaniken densamma, och som enda attraktion så håller den inte ihop spelet.

Den stora behållningen i Sunless Skies är de sällsamma historierna man upplever i texten. Det finns många märkliga personer och varelser som vill mönstra på din farkost. De stärker dina förmågor och hjälper dig framföra lokomotivet, och de har också egna invecklade historier som du kan bli inblandad i.

Din rollfigur står emellertid i centrum. Du skapar den i början av spelet, och deras tidigare liv och karriär avgör vilka förmågor och fördelar du startar med. Du väljer också vilket mål du vill uppnå bland stjärnorna. Kanske nöjer du dig med att bli äckligt rik och dra dig tillbaka till ditt palats som en stor potentat. Kanske vill du fara ut och beskriva det obeskrivliga, och bli rymdens största skald. Kanske vill du gå ännu längre. Bryta alla tabun, krossa alla illusioner och tassa in bland stjärnorna, där ingen människa har tillträde.

Det finns många trådar att dra i för en rymdresenär. Som att bekämpa eller främja de tappra kolonisterna i obygden som gör uppror mot imperiet. Kanske bli invald som flygande politiker i vad som återstår av parlamentet. Ta upp jakten efter silverkalken. Hjälpa anarkisterna i kalenderrådet att införa evig natt…

De höga vidderna är emellertid en farlig plats, och det finns många sätt för din kapten att bli dödad på. Rövare och vidunder lurpassar på intränglingar. Tar bränsle eller proviant slut måste du fatta några svåra beslut eller gå förlorad.

Även stjärnornas vilda ljus är drabbande på så nära håll, och skräcken stiger snabbt ute i den öde rymden.

Stiger skräcken för högt så tar den permanent plats i själen som mardrömmar. Till en början är det ett hanterligt lyte. Men om de inte behandlas på anstalt till stigande pris så kommer mardrömmarna att förgöra dig.

Lyckligtvis är Sunless Skies är inte tillnärmelsevis lika lynnigt som föregångaren. Man har lärt sig läxan, och rymden är hård men betydligt mer rättvis än tidigare spel i sekvensen. Du har oftast en sportslig chans att klara dig, och du väljer själv om du vill vaska din stupade kapten och börja om med en ny eller ladda en sparad fil från tidigare, innan det lilla missödet inträffade.

„Det är omöjligt att betygsätta en sådan upplevelse. Den talar till dig eller inte.“

En annan nymodighet är att det lönar sig att idka handel. Ibland är särskilda varor till salu för vrakpris i en hamn, som man sedan kan stoppa undan på lager. Du kan också stämpla in dig på handelsprospekt, och leverera varor mot beställning med god förtjänst. Det är en smidig liten mekanik, som låter spelaren åka på handelstrad samtidigt som det stoppar en från att bara åka fram och tillbaka på samma rutt och tjäna pengar på hög, som ofta är lätt hänt i den här sortens spel.

Det är också ett väldigt snyggt spel i all enkelhet. Designen går i Jugendstil och liknande estetik från sekelskiftet, och känns förvånansvärt fräsch för att vara gammal hederlig steampunk. Man får så när svindel av att se stjärnorna skymta långt ner bland molnen. I kombination med musiken blir det väldigt inlevelsefullt att kryssa fram genom den höga vildmarken.

Rymden är emellertid alldeles för trångt ibland. Det är inte ovanligt att du tvingas in i rena labyrinter av bråte. Man märker snart att det finns några tydliga rutter som utvecklarna har tänkt ut, och som man måste följa. Det är det som knäcker upplevelsen något, känslan att ledas nerför ett rör. Lite mer frihet att navigera hade räckt lång väg, och gjort färderna mindre enformiga.

Sunless Skies är mycket mer polerat än tidigare spel i sekvensen, men något har fallit bort i hanteringen. Det är svårt att greppa vad det är som fattas, men det lämnar inte samma avtryck som sin sjöburna föregångare. Det är lite för strömlinjeformat, lite väl uttänkt och balanserat.

Sunless Skies saknar också den muntra tonen i de föregående spelen. Det är nya tider nu. Det fallna lilla London, som kämpade mot alla odds för att kräva sin plats i underjorden, är nu en grym stormakt bland döda och döende stjärnor. Drömmen är uppnådd, och visade sig vara för lättsinnig.

Nybyggarandan är bara ett minne. Varje upptäckt är också ett farväl. Alla vägar tycks ta slut i mörker och vansinne.

Det sollösa havet kunde man klyva med ett muntert grin. De sollösa skyarna ger i sina bästa stunder ett plågat leende. Skyarna är mörkare än de svarta vågorna någonsin var.

Det är dock ett medvetet grepp. Tonen kunde ju inte förbli detsamma i en spin-off, om den skulle ha någon betydelse. Om Sunless Skies handlar om något så är det vådan med att uppnå det ouppnåeliga, och upptäcka att det inte motsvarar förväntningarna.

„Om du törs bära dina ärr och dina lagrar till evighetens tröskel – och vidare.“

Som alltid i Fallen London-sekvensen är spelet som bäst när man ser det som en lång, märklig historia att uppleva, med val och trådar åt olika håll. En odyssé i världsrymden, med sällsamma världar under främmande stjärnor. Från Albions sotfyllda skyar till Eleutherias eviga natt. Ruiner i vildvuxna skogar, där en människa är ytterst liten. Allt det stoft som drömmar vävs av.

Visserligen har något av charmen från tidigare spel polerats bort, men Sunless Skies är trots det ett elegant spel i sitt fack. Det är en äventyrsroman i förklädnad, en bok som kan ge dig mer än du anar om du möter den halvvägs.

Det är omöjligt att betygsätta en sådan upplevelse. Den talar till dig eller inte. Du känner själv om de höga vidderna kallar dig, och om du skulle trivas.

Om du vill stå bland de damer och gentlemän som möter ohyggliga vidunder utan att darra på lösmanschetten. Om du vill spränga fram med stål, ånga och Chaucer som enda skydd mot oändligheten.

Om du törs bära dina ärr och dina lagrar till evighetens tröskel – och vidare.

Sunless Skies.
Utgivet: 2019.

Utformare: Failbettergames.

Plattform: PC, Linux, Mac, Switch, PS4, Xbox One.

Marc

RYMDFAKTA MED KAPTEN KOMET.

Följ med på rymdäventyr med den oförvägne kapten Komet, hjälten med den största bringan och den mest imponerande hakan på denna sida Stora Björn! Fast kaptenens äventyr är förstås bara en saga, och det finns mycket i historierna som inte stämmer. Se om du kan finna felen:

Kapten Komet pressade sitt rymdskepp så hårt han kunde. Rymdimperiets jaktskepp var fortfarande efter honom. Motorn hade tagit skada, och han började tappa fart. Skotten flög runt öronen på honom och dunsade mot skrovet.

Han siktade mot asteroidbältet. Rodret var skadat, och svarade inte lika bra när han krängde skeppet i en dykning. Han hade bara en chans att gömma sig i bältet och villa bort förföljarna. Han ropade åt sin medhjälpare Mowgli att ta över aktertornet och besvara elden.

Molnet av stenar och bråte kom närmare, men det gjorde lede fi i backspegeln också. Lyckligtvis var lille Mowgli den vassaste skytten i elva solsystem. Kapten Komet log när han hörde explosionen.

”Snyggt träffat, grabben!”, ropade han över axeln, ”Det var en på miljonen!” De susade in bland asteroiderna, och undvek precis att krossas till stjärndamm. Fienderna tvekade, och vek undan. Kapten Komet log belåtet, och klappade skattkartan i fickan. De hade kommit undan än en gång.

1) Kapten Komet skulle inte behöva oroa sig för att tappa fart. Rymden är ett vakuum och det finns ingen luft som kan sakta ner farkoster genom friktion, som på jorden. Ett rymdskepp tappar alltså inte fart ifall motorerna inte går, utan seglar på i samma riktning snart sagt för evigt. En rymdfarkost tänder motorerna när besättningen vill accelerera i en riktning. Vill de bromsa så vänder de skeppet och bränner motorerna i den andra riktningen. Det går åt lika mycket drivmedel för att sänka farten som att få upp den från början.

2) Vingar och roder skulle inte heller vara till någon användning i rymden. De fungerar genom att luft eller vatten strömmar över dem. Det är därför roder inte har någon verkan på en båt som står still. I rymden finns inget sådant medium, i stället behövs små styrraketer utanpå skeppet som knuffar det i rätt riktning. Sedan bränner besättningen styrraketerna på motsatta sidan för att få skeppet att sluta röra sig. En del verkliga rymdfarkoster har vingar och roder, men de är till för när de återvänder till landningsbanan genom atmosfären.

3) Asteroidbälten är inte fullpackade med sten och bråte som på film. Det är stora avstånd mellan objekten, och det skulle vara mycket osannolikt att träffa en asteroid om man inte siktade på den. Skulle du landa på en asteroid i bältet mellan Mars och Jupiter skulle du inte kunna se närmaste granne utan teleskop.

4) Det finns egentligen bara ett solsystem, nämligen vårt. Andra system kallas för stjärnsystem. Solen är namnet på vår stjärna, snarare än en beskrivning.

5) Kapten Komet skulle inte kunna höra smällen, eftersom man inte uppfattar ljud i rymden. Det vi upplever som ljud beror på vågor i luft eller vatten som träffar trumhinnan, som omvandlar dem till impulser som hjärnan kan förstå. Utan något medium i rymden kan inte ljudet färdas till mottagaren.

Kapten Komet backade undan med händerna i vädret. Han visste inte hur rymdpiraten Svarte Sune tagit sig ombord på skeppet, men när han tittade in i mynningen på laserrevolvern så kände han ingen större lust att fråga. Svarte Sune skrattade rått, och spände hanen. ”Så, den store kapten Komet är i mitt våld!”, sade han, ”Hämnden är ljuv! Några sista ord, innan jag ger igen för gammal gamma-ost?”

Svarte Sune stod mitt framför luftslussen. Kapten Komet fick en idé, och som vanligt skred han genast till handling. ”Nu ska du få se på ost!”, ropade han. Han tog ett långt språng mot Svarte Sune, och gjorde sin bästa rymd-rugby-tackling. Piraten fyrade av, men skottet missade. Kapten Komet hivade in honom i luftslussen och kastade sig på kontrollpanelen. Innerluckan slog igen med ett brak. Svarte Sune slog vanmäktigt mot pansarglaset och vrålade otrevligheter. Kapten Komet skrattade med händerna på höfterna.

”Som i en liten ask!”, sade han, ”Nästa stopp – rymdpolisen!”

Just då började ett larm att tjuta. Den temperamentsfulla luftslussen öppnade ytterluckan till rymden. Kapten Komet slog på alla knapparna och ryckte i handtaget. Förgäves. Svarte Sune grep sig om halsen.

Kapten Komet slöt ögonen. Han hörde Svarte Sunes huvud explodera. Han höll dem slutna, tills den djupfrysta kroppen hade seglat ut ur luftslussen. Stackars sate, tänkte han, när han stängde ytterluckan igen. Sedan ropade han åt Mowgli att hämta moppen.

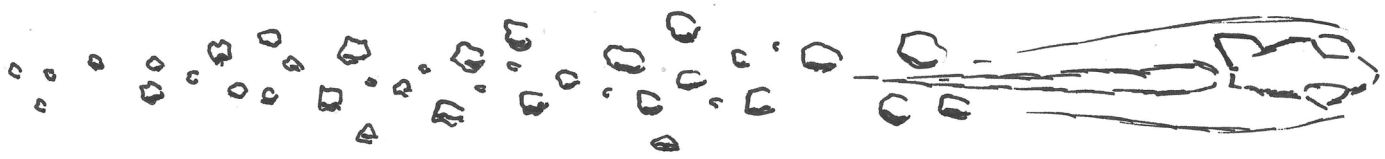

1) En laserpistol skulle knappast behöva en hane att spänna, eller en roterande trumma för patroner. En laserstråle är koncentrerat ljus, och skulle behöva en lins och ett batteri. Den skulle troligen snarare likna en laserpekare, fast mycket mer kraftfull.

2) Ens huvud exploderar inte i rymden. Vakuumet får kroppen att svälla kraftigt, men inte nog för att den ska sprängas. En människa som faller ut i rymden utan skydd skulle kunna klara sig utan bestående skador om de räddas och får vård inom 30 sekunder.

Den verkliga faran är kvävning. Det går inte att hålla andan i ett vakuum, och tryckförändringen kan skada lungsäckarna. Syret dras ut ur blodomloppet via lungorna, och man tappar medvetandet på några sekunder när det syrelösa blodet når hjärnan. Akut syrebrist leder till döden på drygt två minuter.

3) Man skulle inte heller djupfrysas omedelbart. Fukt, som i munhåla och svalg, skulle frysa genom avdunstning, men det skulle inte vara omedelbart dödligt. Rymden som sådan är egentligen inte kall på samma sätt som kall luft eller vatten. Utan något medium som leder bort värme så skulle djupfrysning dröja tills värmen strålat ut i rymden ur kroppen.

Rymden har en bakgrundstemperatur på minus 270 grader, och värmestrålning kommer att lämna en kropp tills den uppnår samma temperatur, om den inte alstrar egen värme eller tar emot värmestrålning från en närbelägen stjärna eller liknande. Problemet på rymdfarkoster är ofta att hålla temperaturen nere, med tanke på alla värmealstrande apparater ombord.

Kapten Komet körde motorerna till bristningsgränsen. Mowgli satt med händerna för ögonen. Hela skeppet skakade. Utanför vindrutan var allt becksvart. ”Kom igen...”, sade kapten Komet, ”Du klarar det! Kom igen!”

Plötsligt sprack dimman upp, och alla tusentals stjärnor lyste mot dem. Kärran slutade kränga, och kapten Komet drog av på gasen med en lättad suck. Han såg det svarta hålet försvinna i backspegeln. De hade klarat det.

Han tog skattkartan ur fickan och kysste den. Den tillhörande skattkistan låg prydligt undanstoppad i lastrummet.

De hade undkommit den svarta pärlans makt och bärgat den förlorade kejsarskatten. Rikedom och berömmelse väntade.

Kapten Komet knappade in koordinaterna till stjärnan Deneb. Kryssade han med solvinden så skulle de vara framme i Cygnus City lagom till lunch imorgon. Han pressade fram gasen och jetmotorerna började gå upp i varv.

”Håll i hatten, Mowgli, nu drar vi!”

Skeppet försvann iväg mot stjärnorna med en knall.

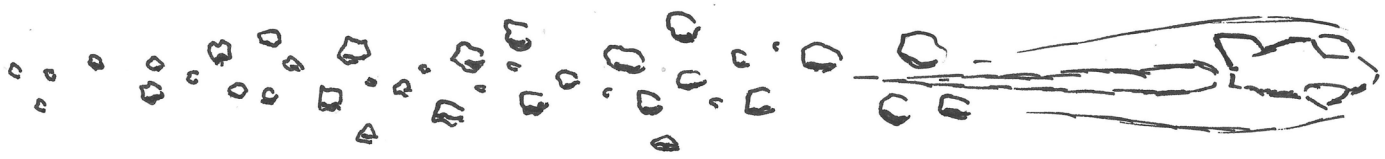

1) Ett svart hål är inte synligt som sådant. Det är en gravitationsbrunn av sådan styrka att inte ens ljus kan lämna det. Det man skulle kunna se är den förvrängda rymdtiden omkring hålet. Man kan heller inte lämna ett svart hål när man väl hamnat i ett. Troligen slits man sönder av den starka gravitationen vid inträdet, innan man krossas ner i en oändligt liten singularitetspunkt.

2) Solvindar är inte vind som vi upplever den. På jorden är vinden en våg av luft i rörelse. Solvinden består av laddade partiklar som strömmar från solen eller andra närliggande stjärnor. Däremot är det möjligt att ”segla” på solvinden med ett stort reflekterande segel av plast och aluminium, som den experimentella sonden IKAROS har demonstrerat.

3) En jetmotor i rymden skulle inte fungera, eftersom de behöver luft. I en jetmotor sugs luft in i en brännkammare och blandas med förgasad fotogen, som sedan antänds. Förbränningsgaserna rusar sedan bakåt och pressar farkosten framåt. Rymdfarkoster behöver raketmotorer med sluten bränslekälla, som inte är beroende av syre.

4) Det skulle dröja längre än till lunch att komma fram. För närvarande är konsensus inom vetenskapen att inget kan färdas fortare än ljuset, och att det förmodligen bara är möjligt för elementarpartiklar (mindre än atomer) att uppnå ljusfart.

Om man ändå på något sätt kunde fara i ljusets hastighet så skulle det fortfarande ta lång tid att komma någonstans utanför vårt stjärnsystem. I ljusfart skulle det visserligen ta bara några minuter mellan solen och jorden, ett avstånd som kallas för en astronomisk enhet. En färd till Pluto skulle ta några timmar. För att hinna ikapp sonden Voyager-1 skulle det ta uppemot ett dygn. För att åka till vårt närmaste grannsystem, Alfa Centauri, skulle det krävas drygt fyra år för att nå fram i ljusfart.

Kapten Komet och Mowgli togs emot som kungar på den stora banketten. Hela rymdfararklubben hade ställt upp, och de sånär drunknade i konfetti när de steg ur den luxuösa magnetbilen. Det serverades Saturnisk champagne och astrosnittar i överflöd, och alla stod på kö för att skaka deras händer.

Fast när kapten Komet hade skålat så såg han ut genom ultraglasfönstret. Han såg alla hundratusentals stjärnor glittra. Han längtade redan bort. Han började fundera på sitt nästa stora äventyr...

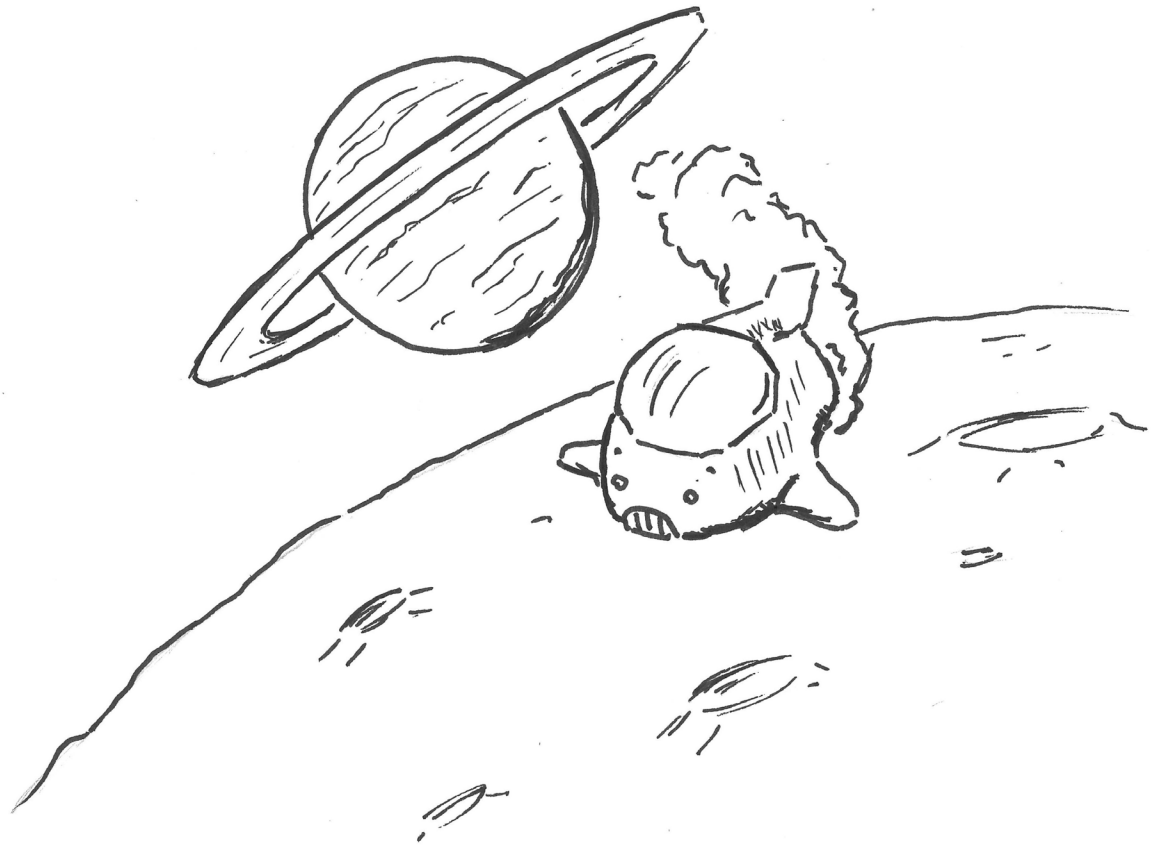

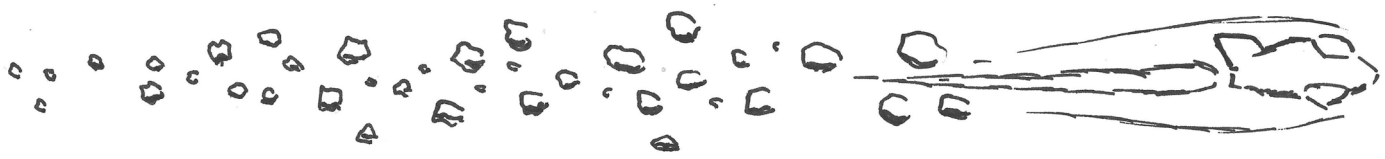

Med det farväl till våra hjältar; faktafel och allt. Kapten Komets äventyr är inte en verklighetstrogen historia, det är en rymdsaga. Då har författaren lov att ta alla friheter de vill. Ta avståndsproblemet som exempel; det finns många sätt att kringgå ljusets hastighetsgräns på saga. Författaren kan hitta på en maskin som låter skeppet åka genom en komprimerad hyperrymd, eller väver in farkosten i en relativitetsbubbla. Finns det några krav så är det stilens krav, de nyuppfunna reglerna behöver vara konsekventa och underbygga historien.

Det brukar skiljas mellan hård och mjuk science fiction. Hård sci-fi försöker hålla historien vetenskapligt korrekt, för tiden när den skrevs. Ett par nyliga exempel är Andy Weirs roman Ensam på Mars, eller filmen Gravity. Även de tar ju sig nödvändiga friheter, men de är tänkta att vara rimligt realistiska avbildningar av rymdfart.

Mjuk science fiction använder i regel rymdfart och högteknik mer som spännande rekvisita i en romantisk berättelse. I Stjärnornas krig, exempelvis, är det rymdriddarnas kamp mellan gott och ont som är huvudsaken, snarare än tekniken och farkosterna. Dune-serien handlar om hovintriger och profetiors makt, snarare än vetenskapligt korrekt rymdfart.

Social science fiction handlar också mindre om skepp och grunkor och mer hur de påverkar människor, som filmen District 9 eller romanen Picknick vid vägkanten, som båda handlar om konsekvenserna av ett utomjordiskt besök på jorden.

Realistisk fysik är valfritt när man hittar på, och väl är väl det. Tänk på alla möjligheter som det skapar. Å andra sidan kan man också hitta oväntat utrymme för idéer även inom verklighetens råmärken. Människans fantasi och föreställningsförmåga är ett makalöst fenomen, i klass med alla under ute i kosmos.

Marc

SVARTA HÅL

MAHAMMEDS SUPERFAKTA OM SVARTA HÅL

Svarta hål är några av universums mest mystiska och kraftfulla fenomen. De uppstår när enorma stjärnor kollapsar under sin egen tyngd och skapar områden där gravitationen är så stark att inget – inte ens ljus kan ta sig ut. Trots att de är osynliga för våra ögon påverkar de sin omgivning på dramatiska sätt och spelar en viktig roll i hur galaxer utvecklas.

Det finns 100 miljoner Svarta hål i vår Galax vintergatan.

Det närmaste svarta hålet heter BH1.

Man kan inte se svarta hål med blotta ögat, svarta hål uppstår när en särskilt stor stjärna kollapsar.

Svarta hål kan omringas av gas och damm.

Det största svarta hålet som heter Ton 618 väger 66 miljarder gånger så mycket som solens massa. Ett svart hål har mycket stark Dragningskraft, det betyder att allt som sugs in i ett svart hål strimlas som spagetti.

Mahammed

Källa:
forskning.se/svartahal
Science.nasa.gov/universe/black-holes, rymdstyrelsen.se

„ Man kan inte se svarta hål med blotta ögat, svarta hål uppstår när en särskilt stor stjärna kollapsar. “

Mytologisidorna

med

Sebastian

ILLUSTRATION: KALLE

SEBBES KLOKA ORD

MED INSPIRITATION FRÅN CLONE WARS

Ondska är inte medfött, det är inlärt.

Den som glömmer sitt förflutna är dömd att återupprepa misstagen.

Fruktan och rädsla är rötterna som leder till ondskans träd.

En läxa lärd är guld värd.

Acceptera andras olikheter för dom gör dig hel.

Sökande efter sanningen börjar med hopp.

ILLUSTRATION: ANTON

GRÅ UTOMJORDING

LIV UTE I RYMDEN

HUVUDET Det stora, uppsvällda huvudet rymmer en stor hjärna som ger den grå utomjodingarna deras avancerade tekniska färdigheter och telepatiska förmåga.

ÖGONEN De grå utomjordingarna har stora, mandelformade ögon, kanske på grund av svaga ljusförhållanden på hemplaneten.

FINGRARNA Uppgifterna går isär. En del säger att de grå har tre fingrar på varje hand, andra att de har så många som sex, möjligen med sugkoppar på fingertopparna.

BENEN är smala och svaga och har inte mycket muskler. Kanske färdas de enbart med maskiner på sin hemplanet.

ILLUSTRATION: CHARLIE

Källor:
Boken, Monster från myter, sagor och legender.
Författare Chris McNab (red.)

„Uppgifterna går isär. En del säger att de grå har tre fingrar på varje hand...“

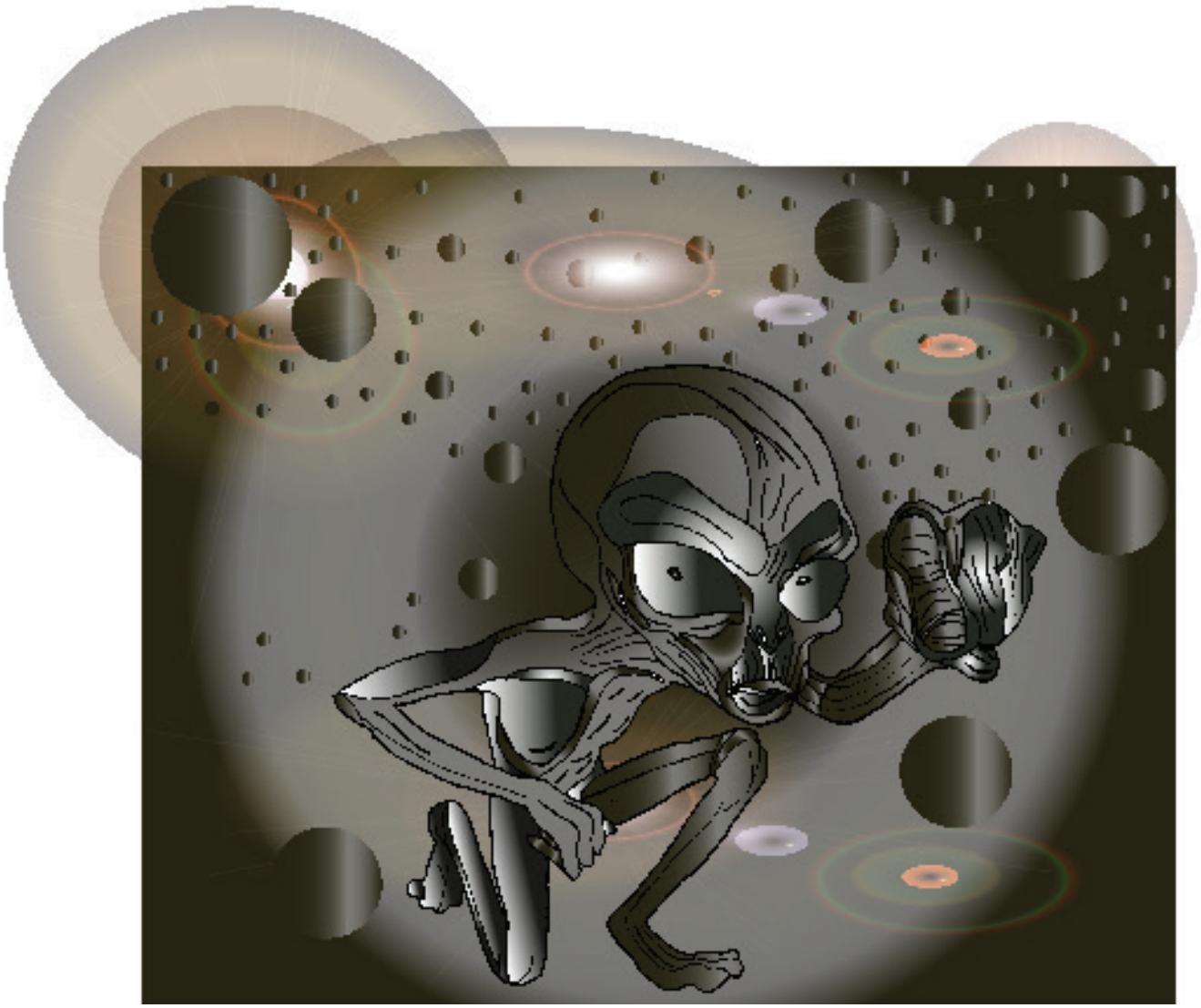

ILLUSTRATION: CHARLIE

ILLUSTRATION: ANTON

„Kom ihåg, var försiktiga. Man vet aldrig vilket korn av sanning som var sanningen i den här myten.“

MYTOLOG OCH FÖRFATTARE

SEBASTIAN

KLOCKRENT
med Kalle och Oliver

ILLUSTRATIONER: KALLE

- VILKEN MOBIL HAR ASTRONAUTER?

- GALAXY.

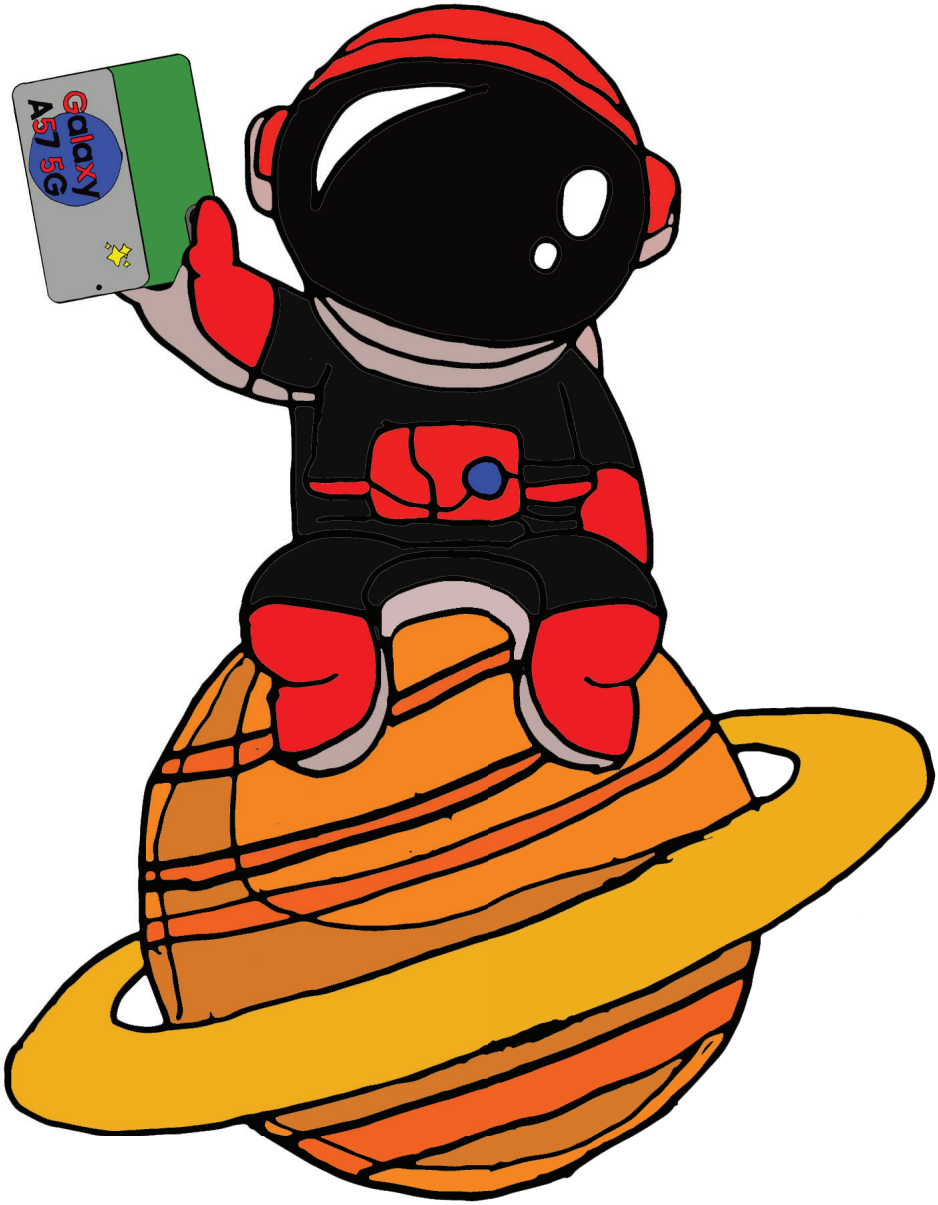

IDÈ OCH ILLUSTRATION: OLIVER

CHRISTER FUGLESANGS RESA BLEV UPPSKJUTEN...

-WHY WAS THE THIRSTY AUSTRONAUT HANGING AROUND THE COMPUTER?

-HE WAS LOOKING FOR A SPACEBAR

- HAR DU HÖRT OM FÅNGEN MED ASTRONAUTDRÄKT?

- HAN RYMD-E.

IDÉ OCH ILLUSTRATION: KALLE

MEDIABYRÅN PRESENTERAR

EN JULKALENDER I 24 DELAR. SCANNA OCH LYSSNA PÅ TRAILERN

ILLUSTRATION: MEDIABYRÅN

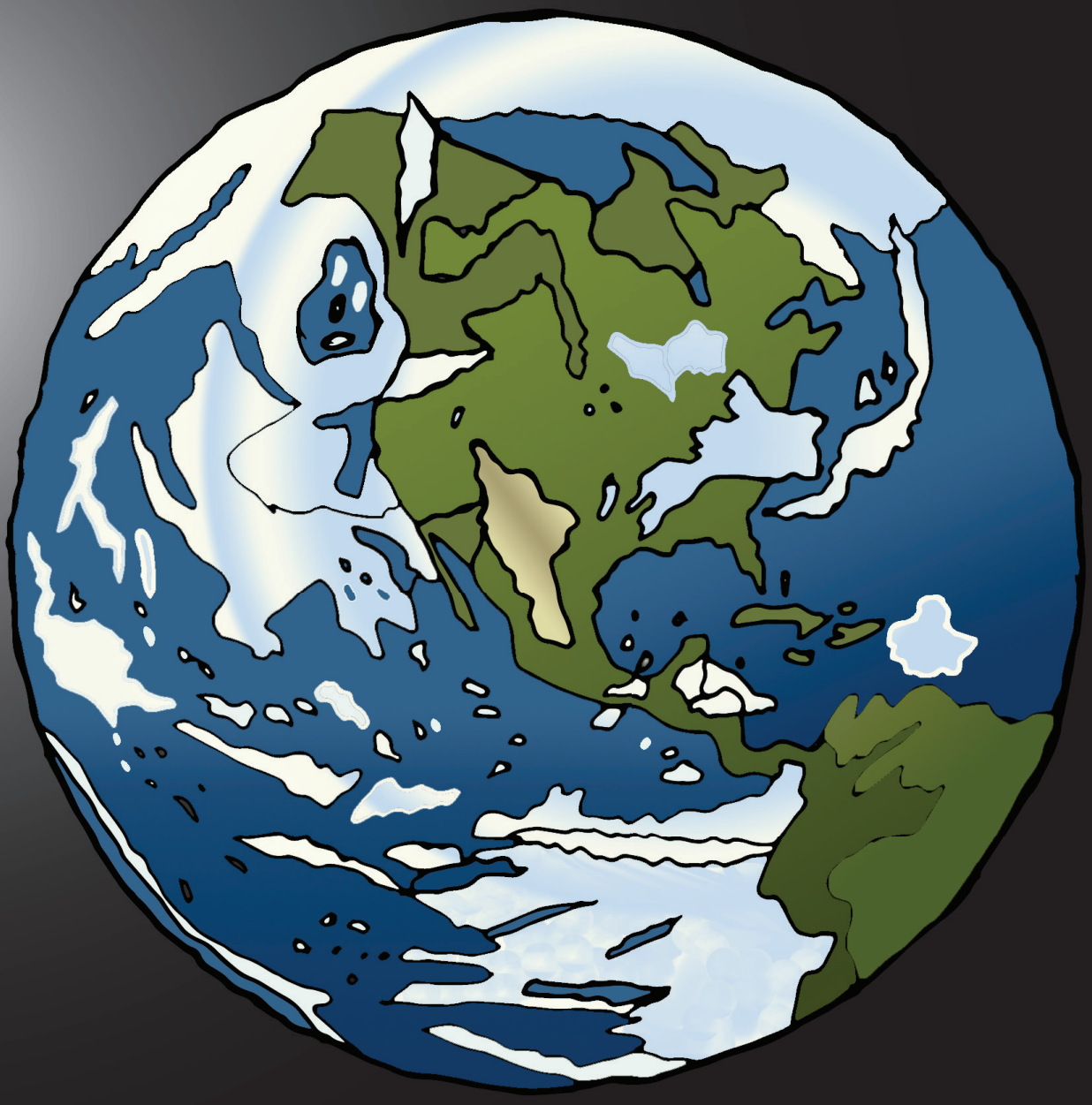

ILLUSTRATION: CHARLIE

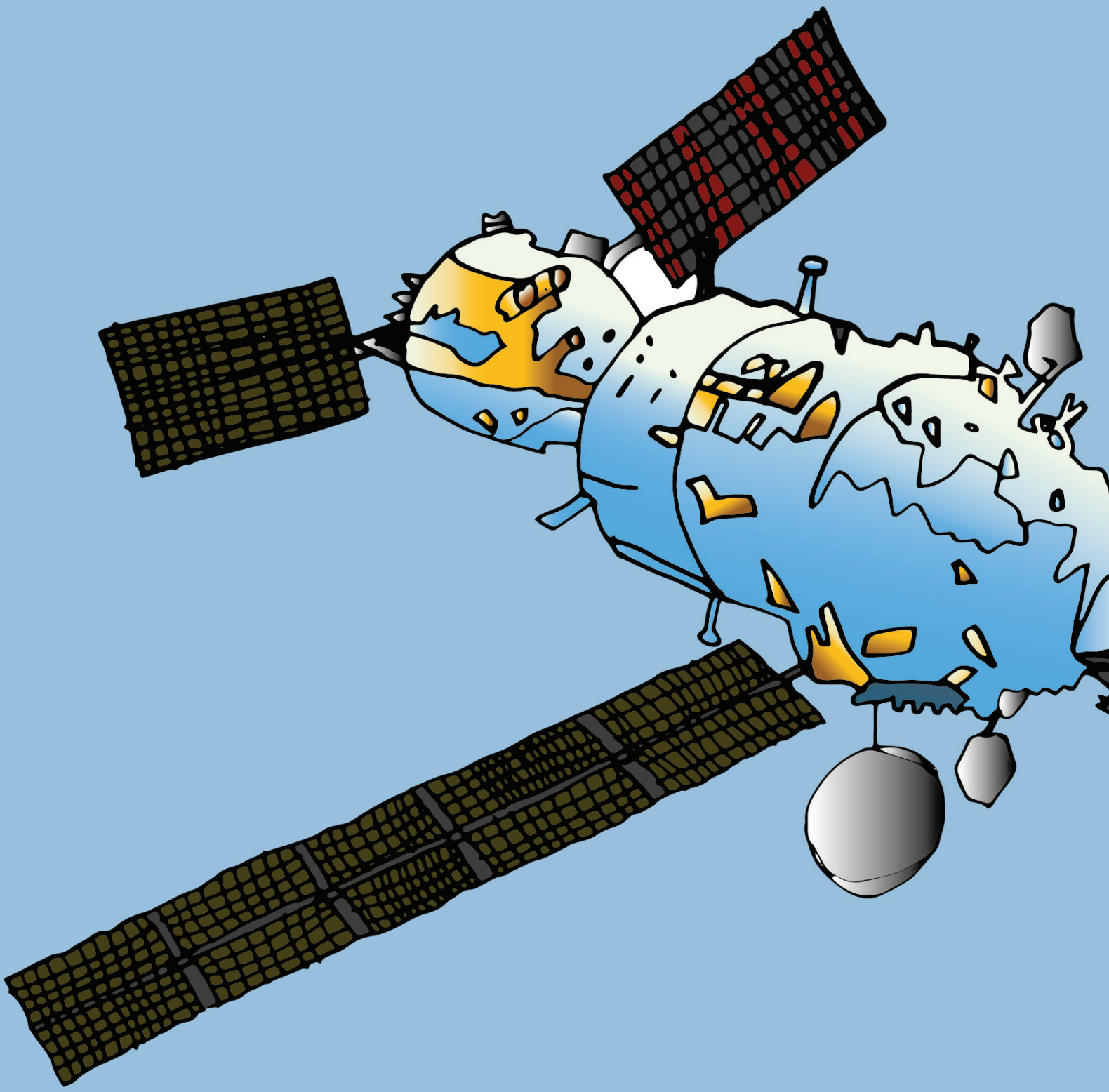

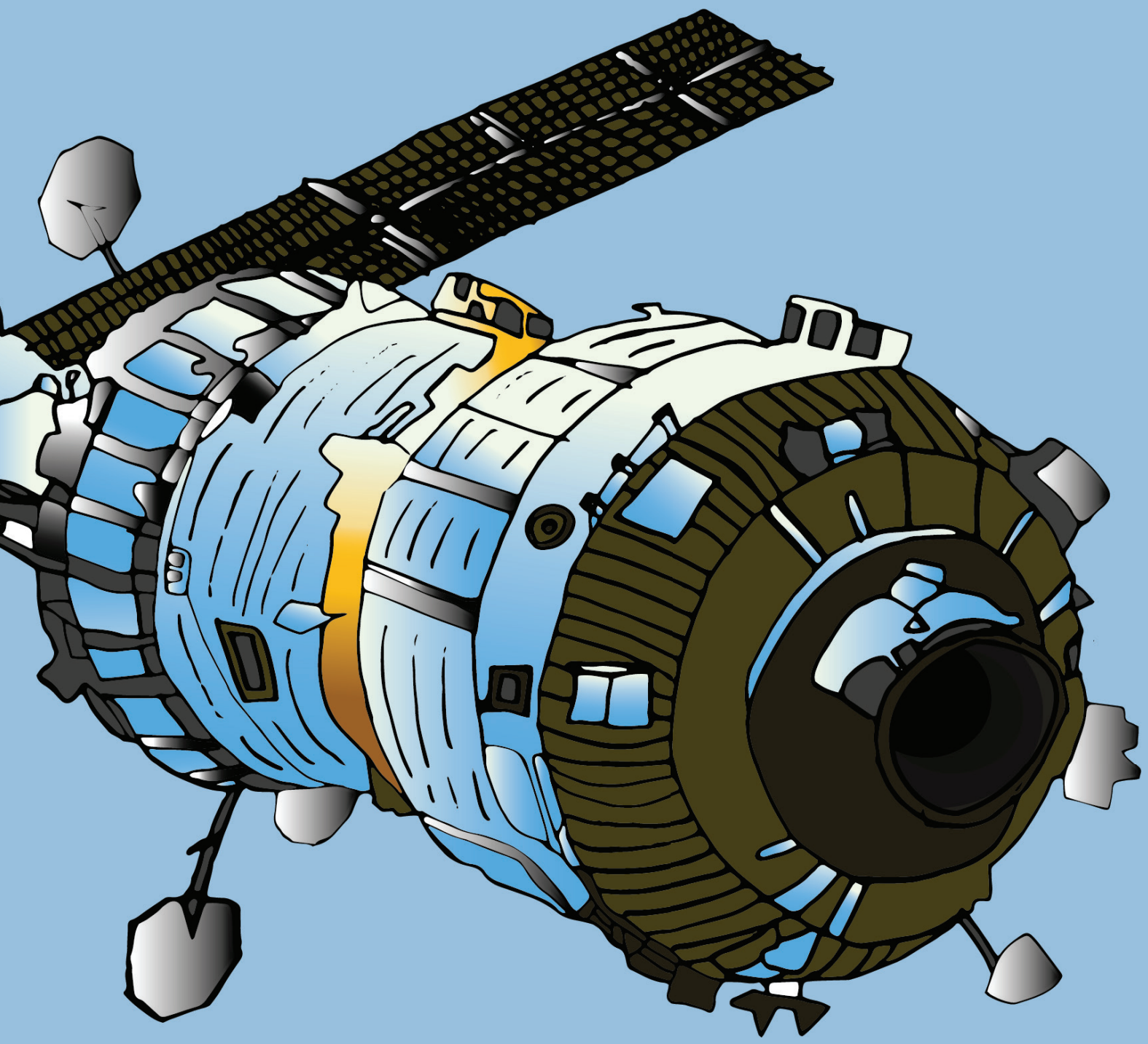

ILLUSTRATION: CHARLIE

Baksida: Richard

Byrålådan nr. 7
2026
Mediabyrån Daglig verksamhet